

II

(Meddelelser)

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

Meddelelse fra Kommissionen

Rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation

(2022/C 414/01)

Indledning

1. For at forhindre at statsstøtte fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene i det indre marked og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, fastlægges i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (»traktaten«) det princip, at statsstøtte er forbudt. I visse tilfælde kan statsstøtte dog være forenelig med det indre marked i medfør af traktatens artikel 107, stk. 2 og 3.
2. Disse rammebestemmelser udgør vejledning på grundlag af en forenelighedsvurdering, som Kommissionen har foretaget vedrørende støtte til fremme af forskning, udvikling og innovation (»FoUoI«) efter traktatens artikel 107, stk. 3, litra c). I henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), kan en støtteforanstaltning erklæres forenelig med det indre marked, hvis to betingelser – en positiv og en negativ – er opfyldt. Den positive betingelse er, at støtten skal fremme udviklingen af en erhvervsgren (økonomisk aktivitet). Den negative betingelse er, at støtten ikke må ændre samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.
3. Selv om det er bredt anerkendt, at konkurrenceprægede markeder typisk skaber effektive resultater med hensyn til priser, produktion og ressourceudnyttelse, kan det ved markedssvigt⁽¹⁾ være nødvendigt for staten at gribe ind for at fremme eller tilskynde til udviklingen af visse økonomiske aktiviteter, som i fraværet af støtte slet ikke ville blive udviklet eller ikke ville blive udviklet i samme tempo eller under de samme omstændigheder, og derved bidrage til intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Inden for FoUoI kan der f.eks. opstå markedssvigt, fordi markedsaktører ikke nødvendigvis eller i hvert fald ikke spontant tager højde for de bredere positive virkninger for den europæiske økonomi eller finder det for risikabelt at opnå et bestemt økonomisk resultat og derfor gennemfører FoUoI-aktiviteter på et niveau, der er for lavt set ud fra et samfundsmæssigt synspunkt, hvis der ikke ydes statsstøtte. Således kan FoUoI-projekter i fraværet af støtte også have vanskeligt ved at få adgang til finansiering, som skyldes asymmetrisk information, eller være konfronteret med koordineringsproblemer mellem virksomheder.

(¹) Begrebet »markedssvigt« henviser til en situation, hvor det ikke er sandsynligt, at markederne af sig selv vil producere effektive resultater.

4. Derfor kan statsstøtte være nødvendig for at øge FoUoI i en situation, hvor markedet ikke selv formår at skabe effektive resultater, og dermed fremme udviklingen af visse økonomiske aktiviteter. Rammebestemmelserne for FoUoI gælder for alle teknologier ⁽²⁾, industrier og brancher for at sikre, at reglerne ikke virker bestemmende for, hvilke forskningsretninger der vil føre til nye løsninger inden for produkter, processer og tjenester, og ikke fordrejer markedsaktørernes incitamenter til at udvikle innovative teknologiløsninger, selv om der er store risici forbundet hermed. Den støtte, der ydes efter rammebestemmelserne for FoUoI, kan desuden bidrage til en holdbar genopretning efter alvorlige økonomiske forstyrrelser og understøtte bestræbelserne på at styrke Unionens sociale og økonomiske modstandsdygtighed. Derudover kan støtte til fremme af FoUoI formodes at have endnu bredere positive virkninger end blot at skabe fordele for støttemodtageren.
5. Statsstøtte til FoUoI kan f.eks. bidrage positivt til Unionens målsætninger eller strategier såsom den europæiske grønne pagt ⁽³⁾, den digitale strategi ⁽⁴⁾, det digitale årti ⁽⁵⁾ og den europæiske datastrategi ⁽⁶⁾, den nye industristrategi for Europa ⁽⁷⁾ og ajourføringen heraf ⁽⁸⁾, NextGenerationEU ⁽⁹⁾, den europæiske sundhedsunion ⁽¹⁰⁾, det nye europæiske rum for forskning og innovation ⁽¹¹⁾, den nye handlingsplan for den cirkulære økonomi ⁽¹²⁾ eller Unionens målsætning om at blive klimaneutral i 2050. I den europæiske grønne pagt understreger Kommissionen, at »nye teknologier, bæredygtige løsninger og disruptiv innovation er afgørende for at nå den europæiske grønne pagts målsætninger«.
6. I den nyligt vedtagne EFR-meddelelse udpeges FoI som en af de vigtigste drivkræfter til at fremme Europas genopretning, idet det fremskynder den grønne og den digitale omstilling. Meddelelsen tager sigte på at øge det europæiske FoI-systems effektivitet, kvalitet og indvirkning og at understøtte innovation. Derfor har Kommissionen foreslået, at medlemsstaterne på ny bekræfter investeringsmålet for FoU på 3 % af EU's BNP ⁽¹³⁾ og opdaterer det, så det afspejler EU's nye prioriteter, herunder et nyt mål for den offentlige forskningsindsats på 1,25 % af EU's BNP, som medlemsstaterne skal opfylde inden 2030 gennem en koordineret indsats i EU for at fremme og tilskynde til private investeringer.

⁽²⁾ Reglerne tager bl.a. sigte på at støtte FoUoI inden for digitaliseringsaktiviteter, som i forbindelse med disse rammebestemmelser omfatter indførelse af teknologier, der gennemføres ved hjælp af elektronisk udstyr og/eller elektroniske systemer, og der giver mulighed for at øge produkters funktionalitet, udvikle onlinetjenester, modernisere processer eller migrere til forretningsmodeller, som er baseret på afvikling af mellemmand i forbindelse med vareproduktion og levering af tjenesteydelser, og som med tiden genererer en transformativ virkning. Der kan ydes støtte til FoUoI inden for digitaliseringsaktiviteter efter disse rammebestemmelser, medmindre støtten udelukkende udgør genanskaffelsesinvesteringer, og der derfor kan stilles spørgsmål ved støttens nødvendighed og tilskyndelsesvirkning.

⁽³⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Den europæiske grønne pagt« (COM(2019) 640 final af 11. december 2019).

⁽⁴⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Europas digitale fremtid i støbeskeen« (COM(2020) 67 final af 19. februar 2020).

⁽⁵⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Det digitale kompas for 2030: Europas kurs i det digitale årti« (COM(2021) 118 final af 9. marts 2021).

⁽⁶⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »En europæisk strategi for data« (COM(2020) 66 final af 19. februar 2020).

⁽⁷⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »En ny industristrategi for Europa« (COM(2020) 102 final af 10. marts 2020).

⁽⁸⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Ajourføring af den nye industristrategi 2020: Opbygning af et stærkere indre marked til fremme af Europas genopretning« (COM(2021) 350 final af 5. maj 2021).

⁽⁹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Et vigtigt øjeblik for Europa: Genopretning og forberedelser til den næste generation« (COM(2020) 456 final af 27. maj 2020).

⁽¹⁰⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Opbygning af en europæisk sundhedsunion: Styrkelse af EU's modstandsdygtighed over for grænseoverskridende sundhedstrusler« (COM(2020) 724 final af 11. november 2020).

⁽¹¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »Et nyt EFR for forskning og innovation« (COM(2020) 628 final af 30. september 2020).

⁽¹²⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – »En ny handlingsplan for den cirkulære økonomi – For et renere og mere konkurrencedygtigt Europa« (COM(2020) 98 final af 11. marts 2020).

⁽¹³⁾ Dette mål blev godkendt af Rådet (konkurrenceevne) i konklusionerne af 1. december 2020.

7. I meddelelserne om Europas digitale fremtid i støbeskeen og om en europæisk strategi for data nævnes et behov for at sikre, »at Europa ved hjælp af digitale løsninger kan finde sin egen vej mod en digital omstilling, der tilgodeser mennesker og respekterer vores grundlæggende værdier.«
8. I den nye industristrategi for Europa fastslås det, at Europa har brug for »forskning og teknologier og et stærkt indre marked, som fjerner hindringer og mindsker bureaukratiet.« Det erkendes, at »øgede investeringer i forskning, innovation, deployering og opdateret infrastruktur vil bidrage til udviklingen af nye produktionsprocesser og skabe job i processen.«

1. **Anvendelsesområde og definitioner**

1.1. **Anvendelsesområde**

9. De principper, der er fastlagt i disse rammebestemmelser, vedrører statsstøtte til FoUoI i alle sektorer, der er omfattet af traktaten ⁽¹⁴⁾. De vedrører således de sektorer, der er underlagt særlige EU-statsstøtteregler, medmindre andet er bestemt i disse regler.
10. EU-finansiering, som forvaltes centralt af Unionens institutioner, agenturer, kontorer, fællesforetagender eller andre organer, og som ikke direkte eller indirekte er underlagt medlemsstatens kontrol ⁽¹⁵⁾, udgør ikke statsstøtte. I de tilfælde, hvor EU-finansiering kombineres med statsstøtte, er det kun statsstøtten, der tages i betragtning, når det skal vurderes, om anmeldelsestærskelen og loftet for den maksimale støtteintensitet er overholdt, eller om dens forenelighed skal vurderes i forbindelse med disse rammebestemmelser.
11. Disse rammebestemmelser finder ikke anvendelse på FoUoI-støtte til kriseramte virksomheder, der i forbindelse med nærværende rammebestemmelser defineres i overensstemmelse med Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ⁽¹⁶⁾ med senere ændringer.
12. Ved vurderingen af FoUoI-støtte ydet til en støttemodtager, der ikke har efterkommet et krav om tilbagebetaling af støtte, som Kommissionen ved en tidligere afgørelse har fundet ulovlig og uforenelig med det indre marked, vil Kommissionen tage hensyn til det støttebeløb, der endnu ikke er tilbagebetalt ⁽¹⁷⁾.

1.2. **Støtteforanstaltninger omfattet af disse rammebestemmelser**

13. Kommissionen har udpeget en række foranstaltninger inden for FoUoI, hvortil statsstøtte på visse betingelser kan være forenelig med det indre marked:
 - (a) **støtte til FoU-projekter**, hvor den støttemodtagende del af forskningsprojektet falder ind under kategorierne grundforskning eller anvendt forskning, og hvoraf sidstnævnte kan opdeles i industriel forskning og eksperimentel udvikling ⁽¹⁸⁾. Denne støtte er primært målrettet markedssvigt i forbindelse med positive eksternaliteter (videnoverførsel), men den kan også afhjælpe markedssvigt forårsaget af mangelfuld og asymmetrisk information eller (primært ved samarbejdsprojekter) mangelfuld koordinering
 - (b) **støtte til gennemførlighedsundersøgelser** i forbindelse med FoU-projekter, som bidrager til at afhjælpe et markedssvigt, der primært skyldes mangelfuld og asymmetrisk information

⁽¹⁴⁾ Disse rammebestemmelser finder ikke anvendelse på patentboksordninger.

⁽¹⁵⁾ Herunder finansiering ydet via Horisont Europa eller programmet for et digitalt Europa.

⁽¹⁶⁾ Meddelelse fra Kommissionen »Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder« (EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2).

⁽¹⁷⁾ Jf. Rettens dom af 13. september 1995, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH mod Kommissionen, forenede sager T-244/93 og T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160.

⁽¹⁸⁾ Kommissionen finder det nyttigt at opretholde forskellige kategorier af FoU-aktiviteter, uanset om aktiviteterne måtte følge en interaktiv og ikke en lineær model.

- (c) **støtte til etablering eller opgradering af forskningsinfrastrukturer**, som primært skal afhjælpe markedssvigt, der hidrører fra mangelfuld koordinering eller mangelfuld og asymmetrisk information. Det er i stigende grad en forudsætning for at skabe banebrydende forskningsresultater at disponere over førsteklasses forskningsinfrastruktur, fordi den tiltrækker den globale talentmasse og er af afgørende betydning, for eksempel for udvikling af ny IKT og centrale støtteteknologier ⁽¹⁹⁾. Høje investeringsomkostninger i startfasen til erhvervelse af avancerede videnskabelige faciliteter og videnskabeligt udstyr til grundforskning, primært i det videnskabelige miljø, gør det ofte vanskeligt at skaffe den nødvendige finansiering på markedet
- (d) **støtte til etablering og opgradering af afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur**, skal primært afhjælpe markedssvigt, der hidrører fra mangelfuld og asymmetrisk information eller mangelfuld koordinering. Opførelse eller opgradering af avanceret afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur indebærer høje investeringsomkostninger i startfasen, hvilket kombineret med et usikkert kundegrundlag kan gøre det vanskeligt at skaffe finansiering; der bør gives adgang til offentligt finansieret afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur på gennemsigtige og ikkediskriminerende betingelser og på markedsvilkår til flere brugere. For at lette brugerne adgang til afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur kan deres brugerbetaling reduceres i overensstemmelse med andre bestemmelser i disse rammebestemmelser eller i forordning (EU) nr. 651/2014 ⁽²⁰⁾ eller forordningen om de minimis-støtte ⁽²¹⁾
- (e) **støtte til innovationsaktiviteter**, som primært er rettet mod markedssvigt i forbindelse med positive eksternaliteter (videnoverførsel), mangelfuld koordinering og i mindre grad asymmetrisk information. I forbindelse med små og mellemstore virksomheder (»SMV'er«) kan der ydes innovationsstøtte til at opnå, validere og forsvare patenter og andre immaterielle aktiver, til udstationering af højt kvalificeret personale og til innovationsrådgivning og innovationsstøttetjenester, som f.eks. tilbydes af forsknings- og vidensformidlingsinstitutioner, forskningsinfrastrukturer, afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer eller teknologiinfrastrukturer eller innovationsklynger.
- (f) **støtte til proces- og organisationsinnovation**, som primært er rettet mod markedssvigt i forbindelse med positive eksternaliteter (videnoverførsel), mangelfuld koordinering og i mindre grad asymmetrisk information. Sådanne støtteforanstaltninger kan primært ydes til fordel for SMV'er. Støtte til store virksomheder er alene forenelig, hvis virksomhederne reelt samarbejder med mindst én SMV om den støttede aktivitet
- (g) **støtte til innovationsklynger**, som er rettet mod markedssvigt affødt af koordineringsproblemer, der hæmmer udviklingen af klynger eller begrænser samarbejde og videnstrømmen i og mellem klyngerne. Statsstøtte kan bidrage til at løse dette problem, dels ved at støtte investeringer i åbne og fælles infrastrukturer for innovationsklynger, dels ved at støtte driften af klynger med henblik på at fremme samarbejde, netværksdannelse og læring. Medlemsstaten skal behørigt begrunde driftsstøtte til klynger, især hvis støtten ydes i mere end 10 år. Gebyrerne ved anvendelse af innovationsklyngefaciliteter og deltagelse i innovationsklyngernes aktiviteter skal svare til markedsprisen eller afspejle omkostningerne (inklusive en rimelig avance). For at lette adgangen til innovationsklyngefaciliteter eller deltagelsen i deres aktiviteter, kan der gives adgang hertil til nedsat pris i overensstemmelse med andre bestemmelser i disse rammebestemmelser eller bestemmelserne i forordning (EU) nr. 651/2014 ⁽²²⁾ eller i forordningen om de minimis-støtte ⁽²³⁾, der gælder for brugerne af de tjenester, som innovationsklyngen yder.

⁽¹⁹⁾ Centrale støtteteknologier er defineret og identificeret i Kommissionens meddelelse »En europæisk strategi for centrale støtteteknologier – En bro til vækst og job« (COM(2012) 341 final af 26. juni 2012).

⁽²⁰⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1).

⁽²¹⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT L 352 af 24.12.2013, s. 1).

⁽²²⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1).

⁽²³⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT L 352 af 24.12.2013, s. 1).

14. Medlemsstaterne skal anmelde støtte ydet til FoUoI efter traktatens artikel 108, stk. 3, bortset fra foranstaltninger, der opfylder betingelserne i en gruppefritagelsesforordning, som er vedtaget af Kommissionen i henhold til artikel 1 i Rådets forordning (EU) 2015/1588 ⁽²⁴⁾.

15. I disse rammebestemmelser fastlægges forenelighedskriterierne for støtteordninger og individuel støtte til FoUoI, som er underlagt anmeldelsespligten og skal vurderes på baggrund af traktatens artikel 107, stk. 3, litra c) ⁽²⁵⁾.

1.3. Definitioner

16. I disse rammebestemmelser forstås ved:

- (a) »**ad hoc-støtte**«: støtte, der ikke ydes på grundlag af en støtteordning
- (b) »**støtte**«: enhver foranstaltning, der opfylder kriterierne i traktatens artikel 107, stk. 1
- (c) »**støtteintensitet**«: bruttostøttebeløbet udtrykt i procent af de støtteberettigede omkostninger, før eventuelt fradrag af skat og andre afgifter. Hvis støtten ydes som andet end tilskud, er støttebeløbet støttens subventionsækvivalent. Støtte, der udbetales i flere rater, tilbagediskonteres til værdien på den dato, hvor den blev ydet. Den rentesats, der anvendes til dette formål, er den gældende diskonteringsrente ⁽²⁶⁾ på tildelingstidspunktet. Støtteintensiteten beregnes pr. støttemodtager
- (d) »**støtteordning**«: enhver retsakt, på grundlag af hvilken der, uden at der kræves yderligere gennemførelsesforanstaltninger, kan ydes individuel støtte til virksomheder, som i retsaksen er defineret på en generel og abstrakt måde, og enhver retsakt, på grundlag af hvilken der kan ydes støtte, som ikke er knyttet til et specifikt projekt, til en eller flere virksomheder
- (e) »**anvendt forskning**«: industriel forskning, eksperimentel udvikling eller enhver kombination af de to
- (f) »**armslængdeprincippet**«: betingelserne for transaktionen mellem de kontraherende parter adskiller sig ikke fra dem, der ville være blevet aftalt mellem uafhængige virksomheder, og omfatter ikke nogen form for samråd. Enhver transaktion, der følger af en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende procedure, anses for at overholde armslængdeprincippet
- (g) »**støttetildelingstidspunktet**«: det tidspunkt, hvor retten til at modtage støtten overdrages til støttemodtageren i henhold til de gældende nationale retsregler
- (h) »**reelt samarbejde**«: samarbejde mellem mindst to uafhængige parter om at udveksle viden eller teknologi eller om at nå et fælles mål baseret på arbejdsdeling, hvor parterne i fællesskab definerer samarbejdsprojektets omfang, bidrager til dets gennemførelse og deler risiko og resultater. En eller flere parter kan afholde alle projektomkostningerne og således fritage andre parter for de finansielle risici. Kontraktforskning og levering af forskningstjenester anses ikke for samarbejde
- (i) »**evalueringsplan**«: et dokument, der omfatter en eller flere støtteordninger, og som mindst indeholder følgende aspekter: målene med den støtteordning, der skal evalueres, evalueringsspørgsmålene, resultatindikatorerne, den metode, der planlægges anvendt ved evalueringen, kravene til dataindsamling, den foreslåede tidsplan for evalueringen, herunder datoen for indgivelse af den foreløbige og den endelige evalueringsrapport, en beskrivelse af det uafhængige organ, der skal foretage evalueringen, eller de kriterier, der vil blive anvendt ved udvælgelsen af organet, samt fremgangsmåden ved evalueringens offentliggørelse

⁽²⁴⁾ Rådets forordning (EU) 2015/1588 af 13. juli 2015 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse former for horisontal statsstøtte (EUT L 248 af 24.9.2015, s. 1) som ændret ved Rådets forordning (EU) 2018/1911 af 26. november 2018 (EUT L 311 af 7.12.2018, s. 8).

⁽²⁵⁾ Kriterierne til analyse af foreneligheden med det indre marked for støtte, der skal fremme virkeliggørelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse, herunder FoUoI-støtte vurderet på grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra b), er fastsat i en særskilt meddelelse fra Kommissionen.

⁽²⁶⁾ Jf. Kommissionens meddelelse om revision af metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten (EUT C 14 af 19.1.2008, s. 6).

- (j) »**udvikling med eksklusivrettigheder**«: offentligt indkøb af forsknings- og udviklingstjenester, hvis udbytte udelukkende tilhører den ordregivende myndighed eller enhed, og som denne kan bruge til egne formål på betingelse af, at den betaler dem fuldt ud
- (k) »**eksperimentel udvikling**«: erhvervelse, kombination, udformning og anvendelse af eksisterende videnskabelig, teknologisk, forretningsmæssig og anden relevant viden og færdigheder, der har som mål at udvikle nye eller forbedrede produkter, processer eller tjenesteydelser inden for alle områder, teknologier, industrier eller sektorer (herunder, men ikke begrænset til, digitale industrier og teknologier såsom supercomputing, kvanteteknologi, blockchainteknologi, kunstig intelligens, cybersikkerhed, big data og cloudteknologi eller edge computing). Dette kan f.eks. også omfatte aktiviteter, der er rettet mod konceptformulering, planlægning og frembringelse af dokumentation vedrørende nye produkter, processer eller tjenesteydelser. Eksperimentel udvikling kan omfatte fremstilling af prototyper, demonstrationer, pilotprojekter, afprøvning og validering af nye eller forbedrede produkter, processer eller tjenester i sammenhænge, der er repræsentative for de reelle driftsforhold, med det primære formål teknisk at videreudvikle produkter, processer eller tjenester, som endnu ikke har fået en endelig form. Dette kan omfatte udvikling af en kommercielt anvendelig prototype eller pilot, når en sådan nødvendigvis må være det endelige kommercielle produkt, og såfremt den er for kostbar at fremstille til kun at blive brugt til demonstration og validering. Eksperimentel udvikling omfatter ikke rutinemæssige eller regelmæssige ændringer af eksisterende produkter, produktionslinjer, fremstillingsmetoder, tjenester og andre igangværende transaktioner, selv om sådanne ændringer kan medføre forbedringer
- (l) »**gennemførlighedsundersøgelse**«: evaluering og analyse af potentialet i et projekt, som skal støtte beslutningsprocessen ved objektivt og rationelt at afspejle styrker og svagheder, muligheder og trusler forbundet hermed, samt ved at identificere de ressourcer, der kræves for at gennemføre projektet, og udsigterne til succes
- (m) »**fuld råderet**«: forskningsinstitutionen, forskningsinfrastrukturen eller den offentlige indkøber nyder den fulde økonomiske fordel ved intellektuelle ejendomsrettigheder ved at beholde sin ret til ubegrænset anvendelse heraf, navnlig ejendomsretten og licenseringsretten. Dette kan også være tilfældet, hvis forskningsinstitutionen eller -infrastrukturen (eller den offentlige indkøber) beslutter at indgå yderligere aftaler om disse rettigheder, herunder licensering heraf til en samarbejdspartner (eller virksomhed)
- (n) »**grundforskning**«: eksperimentelt eller teoretisk arbejde, hovedsagelig med henblik på erhvervelse af ny viden om de grundlæggende årsager til fænomener og observerbare forhold uden direkte kommerciel anvendelse for øje
- (o) »**bruttosubventionsækvivalent**«: omfanget af støtte, hvis den var blevet ydet i form af et tilskud (dvs. støttebeløbet), før eventuelt fradrag af skat eller andre afgifter
- (p) »**højt kvalificeret personale**«: personale med en lang videregående uddannelse og mindst fem års relevant erhvervs erfaring, som også kan omfatte ph.d.-uddannelse
- (q) »**individuel støtte**«: støtte, der ikke ydes på grundlag af en støtteordning, og anmeldelsespligtig støtte, der tildeles på grundlag af en støtteordning
- (r) »**industriel forskning**«: planlagt forskning eller kritiske undersøgelser med henblik på erhvervelse af ny viden og nye færdigheder med det formål at udvikle nye produkter, produktionsmetoder eller tjenesteydelser eller med henblik på en væsentlig forbedring af eksisterende produkter, produktionsmetoder eller tjenesteydelser, herunder digitale produkter, processer eller tjenesteydelser inden for alle områder, teknologier, industrier eller sektorer (herunder, men ikke begrænset til, digitale industrier og teknologier såsom supercomputing, kvanteteknologi, blockchainteknologi, kunstig intelligens, cybersikkerhed, big data og cloudteknologi). Industriel forskning omfatter frembringelse af komponenter til komplekse systemer og kan omfatte konstruktion af prototyper i et laboratoriemiljø eller i et miljø med simulerede brugerflader til eksisterende systemer samt pilotlinjer, hvor det måtte være nødvendigt for den industrielle forskning og navnlig for validering af generisk teknologi

- (s) »**innovationsrådgivning**«: rådgivning, bistand eller uddannelse inden for videnovertførsel, erhvervelse, beskyttelse eller udnyttelse af immaterielle aktiver eller brug af standarder og forskrifter herfor samt rådgivning, bistand eller uddannelse inden for indførelse eller anvendelse af innovative teknologier og løsninger (herunder digitale teknologier og løsninger)
- (t) »**innovationsklynger**«: strukturer eller organiserede grupper af uafhængige parter (såsom innovative opstartsvirksomheder, små, mellemstore og store virksomheder samt forsknings- og vidensformidlingsinstitutioner, forskningsinfrastruktur, afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur, digitale innovationsknydepunkter, nonprofitorganisationer og andre tilknyttede økonomiske aktører), som har til formål at stimulere innovativ aktivitet og nye metoder til samarbejde, herunder med digitale midler, gennem deling og/eller promovering af deling af faciliteter og udveksling af viden og ekspertise samt ved at bidrage effektivt til videnovertførsel, netværkssamarbejde, formidling af oplysninger og samarbejde mellem virksomheder og andre organisationer i klyngen ⁽²⁷⁾
- (u) »**innovationssupportydelser**«: tilvejebringelse af kontorplads, databaser, cloud- og datalagrings tjenester, biblioteker, markedsundersøgelser, laboratorier, kvalitetsmærkning, afprøvning, forsøg og certificering eller andre tilknyttede tjenester, herunder tjenester ydet af forsknings- og vidensformidlingsinstitutioner, forskningsinfrastrukturer, afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer eller innovationsklynger, med det formål at udvikle mere effektive eller teknologisk avancerede produkter, processer eller tjenester, herunder gennemførelse af innovative teknologier og løsninger (inklusive digitale teknologier og løsninger)
- (v) »**immaterielle aktiver**«: aktiver, der ikke antager fysisk eller finansiell form, såsom patenter, licenser, knowhow eller anden intellektuel ejendom
- (w) »**videnovertførsel**«: enhver proces, der har til formål at indhente, indsamle eller udveksle eksplicit og implicit viden, herunder færdigheder og kompetencer i forbindelse med både økonomiske og ikkeøkonomiske aktiviteter såsom forskningssamarbejde, rådgivning, licensering, stiftelse af udbrydervirksomheder, publicering og mobilitet blandt forskere og andet personale, der arbejder med disse aktiviteter. Ud over videnskabelig og teknologisk viden omfatter det andre former for viden, som f.eks. viden om brugen af standarder og forskrifter, der omfatter dem, og om betingelserne ved reelle driftsforhold og metoder til organisationsinnovation, samt forvaltning af viden i forbindelse med identificering, erhvervelse, beskyttelse, forsvar og udnyttelse af immaterielle aktiver
- (x) »**store virksomheder**«: virksomheder, der ikke falder ind under definitionen af små og mellemstore virksomheder
- (y) »**nettomkostninger**«: forskellen mellem det støttemodtagende projekts eller den støttemodtagende aktivitetens forventede nettonutidsværdi og en rentabel kontrafaktisk investering, som støttemodtageren ville have foretaget uden støtten
- (z) »**organisationsinnovation** ⁽²⁸⁾«: indførelse af en ny organisationsmetode på virksomhedsniveau (på koncernniveau i en given erhvervssektor i EØS), arbejdspladsorganisation eller eksterne forbindelser, herunder f.eks. ved at udnytte nye eller innovative digitale teknologier. Denne definition omfatter ikke ændringer, som er baseret på organisationsmetoder, der allerede er i brug i virksomheden, ændret ledelsesstrategi, fusioner og overtagelser, stop for anvendelse af en proces, almindelig udskiftning eller udvidelse af kapital, ændringer, der udelukkende skyldes skiftende faktorpriser, tilpasning, lokalisering, regelmæssige udsving, sæsonudsving eller andre konjunkturudsving samt handel med nye eller væsentligt forbedrede produkter
- (æ) »**personaleomkostninger**«: udgifter til forskere, teknikere og hjælpepersonale i det omfang de arbejder på forskningsprojektet

⁽²⁷⁾ Digitale innovationsknydepunkter (herunder også europæiske digitale innovationsknydepunkter, der støttes inden for rammerne af det centralt forvaltede program for et digitalt Europa), som har til formål at fremme en bred anvendelse af digitale teknologier såsom, men ikke begrænset til, kunstig intelligens, højtydende databehandling og cybersikkerhed blandt erhvervsorganisationer (navnlig SMV'er) og offentlige organisationer, vil i sig selv kunne betragtes som innovationsklynger i forbindelse med disse rammebestemmelser afhængigt af de specifikke mål, det digitale innovationsknydepunkt forfølger, eller de aktiviteter/funktionaliteter, det tilbyder.

⁽²⁸⁾ Organisationsinnovation kan også omfatte social innovation, forudsat at aktiviteterne falder ind under definitionen.

- (ø) »**prækommercielt indkøb**«: offentligt indkøb af forsknings- og udviklingstjenester, hvor alle resultater og fordele ikke udelukkende tilfalder den ordregivende myndighed eller enhed til brug for egen virksomhed, men deles med leverandørerne på markedsvilkår. Kontrakten, hvis formål hører under en eller flere kategorier af forskning og udvikling som defineret i disse rammebestemmelser, skal have en begrænset varighed og kan omfatte udviklingen af prototyper eller et begrænset antal førstegangsprodukter eller tjenester som en prøveserie. Indkøb af kommercielle mængder af produkter og tjenester må ikke være omfattet af den samme kontrakt
- (å) »**procesinnovation** ⁽²⁹⁾«: gennemførelse af en ny eller betydeligt forbedret produktions- eller distributionsmetode (herunder væsentlige ændringer i teknik, udstyr eller software) på virksomhedsniveau (på koncernniveau i en given erhvervssektor i EØS), herunder f.eks. ved at udnytte nye eller innovative digitale teknologier. Denne definition omfatter ikke mindre ændringer eller forbedringer, forøgelse af produktionskapaciteten eller evnen til at levere tjenesteydelser gennem tilføjelse af produktions- eller logistiksystemer, der er meget lig dem, der allerede er i brug, stop for anvendelse af en proces, almindelig udskiftning eller udvidelse af kapital, ændringer, der udelukkende skyldes skiftende faktorpriser, tilpasning, lokalisering, regelmæssige udsving, sæsonudsving og andre konjunkturudsving samt handel med nye eller væsentligt forbedrede produkter
- (aa) »**FoU-projekt**«: et tiltag, der omfatter aktiviteter, som spænder over en eller flere kategorier inden for forskning og udvikling som defineret i disse rammebestemmelser, og som tager sigte på at udføre en udelelig opgave af præcis økonomisk, videnskabelig eller teknisk art med klart foruddefinerede mål. Et FoU-projekt kan bestå af adskillige arbejdsplaner, aktiviteter eller tjenester, og det indeholder klare mål og omfatter de aktiviteter, der skal gennemføres for at opnå disse mål (herunder deres forventede omkostninger), og konkrete projektleverancer, som beskriver resultaterne af disse aktiviteter og holder dem op mod de relevante mål. Hvis to eller flere FoU-projekter ikke kan adskilles klart fra hinanden, og især hvis der ikke er nogen sandsynlighed for, at de uafhængigt af hinanden vil få teknologisk succes, betragtes de som et enkelt projekt
- (bb) »**tilbagebetalingspligtigt forskud**«: et lån til et projekt, der udbetales i en eller flere rater, og hvor betingelserne for tilbagebetalingen afhænger af projekts resultater
- (cc) »**forsknings- og videnformidlingsinstitution**« eller »**forskningsinstitution**«: en enhed (f.eks. et universitet eller et forskningsinstitut, agenturer til teknologioverførsel, innovationsformidlere eller forskningsorienterede fysiske eller virtuelle samarbejdsenheder), uanset retlig status (offentligretlig eller privatretlig status) eller finansieringsform, hvis primære mål er at drive uafhængig grundforskning, industriel forskning eller foretage eksperimentel udvikling eller formidle resultaterne heraf gennem undervisning, offentliggørelse eller videnovertagelse. Hvis en sådan enhed udfører økonomiske aktiviteter, skal der særskilt redegøres for disse økonomiske aktiviteter finansiering, omkostninger og indtægter. Virksomheder, som kan øve afgørende indflydelse på en sådan enhed, for eksempel i deres egenskab af aktionærer eller medlemmer, må ikke have privilegeret adgang til de resultater, der opnås
- (dd) »**forskningsinfrastruktur**«: faciliteter, ressourcer og tilknyttede tjenester, som forskersamfundet anvender ved forskning inden for de respektive fagområder, herunder videnskabeligt udstyr eller apparatur, videnbaserede ressourcer som f.eks. samlinger, arkiver eller strukturerede videnskabelige data, adgangsgivende IKT-baserede infrastrukturer såsom netværk, databehandling, software og kommunikationsudstyr eller enhver anden unik infrastruktur, som er afgørende for at udføre forskning. Sådanne infrastrukturer kan være samlet på ét sted (»etsteds«-infrastrukturer) eller være organiseret i et netværk (»distribuerede infrastrukturer«) ⁽³⁰⁾
- (ee) »**udstationering**«: en støttemodtagers midlertidige ansættelse af medarbejdere, som har ret til at vende tilbage til den tidligere arbejdsgiver

⁽²⁹⁾ Procesinnovation kan også omfatte social innovation, forudsat at aktiviteterne falder ind under definitionen.

⁽³⁰⁾ Se artikel 2, litra a), i Rådets forordning (EF) nr. 723/2009 af 25. juni 2009 om fællesskabsrammebestemmelser for et konsortium for en europæisk forskningsinfrastruktur (ERIC) (EUT L 206 af 8.8.2009, s. 1).

- (ff) »**små og mellemstore virksomheder**«, eller »SMV'er«, »små virksomheder« og »mellemstore virksomheder«: virksomheder, der opfylder kriterierne i Kommissionens henstilling om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder ⁽³¹⁾
- (gg) »**arbejdets påbegyndelse**« eller »projektstart«: enten starten på FoU-aktiviteterne eller den første aftale mellem støttemodtageren og de kontrahenter, som skal udføre projektet, afhængigt af, hvad der indtræffer først. Forberedende arbejde såsom indhentning af tilladelser og gennemførlighedsundersøgelser betragtes ikke som arbejdets påbegyndelse
- (hh) »**materielle aktiver**«: aktiver bestående i jord, bygninger og anlæg, maskiner og udstyr
- (ii) »**afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur** ⁽³²⁾«: faciliteter, udstyr, kapacitet og ressourcer såsom prøvebænke, pilotlinjer, demonstratorer, afprøvningsfaciliteter eller living labs, samt tilknyttede supporttjenester, der hovedsagelig anvendes af virksomheder, især SMV'er, der søger støtte til afprøvning og forsøg med henblik på at udvikle nye eller forbedrede produkter, processer og tjenester samt at afprøve og opskalere teknologier for at gøre fremskridt inden for industriel forskning og eksperimentel udvikling. Der gives fri adgang til offentligt finansieret afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur til flere brugere på gennemsigtige og ikkediskriminerende betingelser og på markedsvilkår.

2. Statsstøtte i henhold til traktatens artikel 107, stk. 1.

17. Generelt udgør enhver foranstaltning, der opfylder kriterierne i traktatens artikel 107, stk. 1, statsstøtte. Mens det i en særskilt meddelelse fra Kommissionen om begrebet statsstøtte ⁽³³⁾ præciseres, hvorledes Kommissionen overordnet set fortolker begrebet statsstøtte, behandles i dette afsnit situationer, der typisk opstår i forbindelse med FoU-aktiviteter, med forbehold af Den Europæiske Unions Domstols fortolkning.

2.1. Statsstøtte til forsknings- og videnformidlingsinstitutioner og forskningsinfrastrukturer

18. Forsknings- og videnformidlingsinstitutioner (»forskningsinstitutioner«) og forskningsinfrastrukturer modtager statsstøtte, hvis den offentlige finansiering heraf opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 1. Ifølge Kommissionens meddelelse om statsstøttebegrebet og i overensstemmelse med Domstolens praksis skal støttemodtageren kunne betegnes som en virksomhed, men dette afhænger ikke af dens retlige status, dvs. om støttemodtageren har offentligretlig eller privatretlig status, eller af dens økonomiske karakter, dvs. om den har til hensigt at skabe profit eller ej. Det afgørende for at betragte en institution som en virksomhed er derimod, om den udøver en økonomisk aktivitet, der består i at udbyde produkter eller tjenesteydelser på et givet marked ⁽³⁴⁾.

2.1.1. Offentlig finansiering af ikkeøkonomiske aktiviteter

19. Såfremt den samme enhed udfører aktiviteter af såvel økonomisk som ikkeøkonomisk karakter, vil den offentlige finansiering af ikkeøkonomiske aktiviteter ikke falde ind under traktatens artikel 107, stk. 1, hvis de to former for aktiviteter samt deres omkostninger, finansiering og indtægter klart kan adskilles, således at krydssubsidiering af økonomiske aktiviteter kan undgås fuldstændigt. Den relevante enhed kan dokumentere, at omkostninger, finansiering og indtægter adskilles behørigt, ved hjælp af et årsregnskab.

⁽³¹⁾ Kommissionens henstilling af 6. maj 2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder (EUT L 124 af 20.5.2003, s. 36).

⁽³²⁾ Afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer kaldes også teknologiinfrastrukturer, jf. arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene »Technology Infrastructures« (SWD(2019) 158 final af 8. april 2019).

⁽³³⁾ Kommissionens meddelelse om begrebet statsstøtte i artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT C 262 af 19.7.2016, s. 1).

⁽³⁴⁾ Jf. Domstolens dom af 16. juni 1987, Kommissionen mod Italien, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, præmis 7, Domstolens dom af 18. juni 1998, Kommissionen mod Italien, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, præmis 36 og Domstolens dom af 19. februar 2002, Wouters, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, præmis 46.

20. Kommissionen anser generelt følgende aktiviteter for at være af ikkeøkonomisk karakter:

(a) forskningsinstitutioners og forskningsinfrastrukturers primære aktiviteter:

- (i) uddannelse med henblik på flere og bedre kvalificerede menneskelige ressourcer. Offentlig uddannelse, der er organiseret inden for det nationale uddannelsessystem, som enten helt eller primært er finansieret af staten, og som er under statens tilsyn, anses for en ikkeøkonomisk aktivitet ⁽³⁵⁾ i overensstemmelse med retspraksis ⁽³⁶⁾ og Kommissionens beslutningspraksis ⁽³⁷⁾ og som forklaret i meddelelsen om statsstøttebegrebet og meddelelsen om tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ⁽³⁸⁾
- (ii) uafhængig FoU med henblik på at opnå mere viden og bedre forståelse, herunder FoU-samarbejde, hvor forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen deltager i reelt samarbejde ⁽³⁹⁾
- (iii) bred formidling af forskningsresultater på et ikkeekskluderende og ikkediskriminerende grundlag, for eksempel gennem undervisning, databaser med fri tilgængelighed, fri publikation eller fri software

(b) videnoverførselsaktiviteter, hvor de udføres enten af forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen (herunder deres afdelinger eller datterselskaber) eller i samarbejde med eller for en sådan enhed, og hvor alle fortjenester fra disse aktiviteter geninvesteres i forskningsinstitutionens eller forskningsinfrastrukturens primære aktiviteter. Disse aktiviteter af ikkeøkonomisk karakter påvirkes ikke ved, at tredjeparter leverer disse ydelser gennem åbne udbud.

21. Hvis en forskningsinstitution eller forskningsinfrastruktur anvendes til både økonomiske og ikkeøkonomiske aktiviteter, falder den offentlige støtte kun ind under statsstøttereglerne, i det omfang den omfatter omkostninger med tilknytning til de økonomiske aktiviteter ⁽⁴⁰⁾. Hvis forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen næsten udelukkende anvendes til en ikkeøkonomisk aktivitet, kan dens finansiering som helhed ⁽⁴¹⁾ falde uden for statsstøttereglerne under forudsætning af, at den økonomiske anvendelse forbliver rent accessorisk, dvs. svarer til en aktivitet, der er direkte knyttet til og nødvendig for driften af forskningsorganisationen eller forskningsinfrastrukturen, eller i sig selv er forbundet til dens væsentligste ikkeøkonomiske anvendelse, og som er af begrænset omfang. I disse rammebestemmelser anser Kommissionen dette for at være tilfældet, når der anvendes nøjagtig de samme input (såsom materiale, udstyr, arbejdskraft og fast realkapital) til de økonomiske aktiviteter som til de ikkeøkonomiske aktiviteter, og den kapacitet, der hvert år afsættes til sådanne økonomiske aktiviteter, ikke overstiger 20 % af den pågældende enheds samlede årlige kapacitet.

⁽³⁵⁾ Uddannelse af arbejdsstyrken betragtes ikke som en af forskningsorganisationers ikkeøkonomiske primære aktiviteter, jf. statsstøttereglerne for uddannelsesstøtte.

⁽³⁶⁾ Jf. Domstolens dom af 27. september 1988, Humble and Edel, C-263/86, ECLI:EU:C:1988:451, præmis 9-10 og 15-18, og Domstolens dom af 7. december 1993, Wirth, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, præmis 15.

⁽³⁷⁾ Se f.eks. sag NN54/2006, Přerov logistics College, og N 343/2008, Individual aid to the College of Nyíregyháza for the development of the Partium Knowledge Centre.

⁽³⁸⁾ Se Meddelelse fra Kommissionen om anvendelsen af Den Europæiske Unions statsstøtteregler på kompensation for levering af tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT C 8 af 11.1.2012, s. 4), punkt 26-29.

⁽³⁹⁾ Levering af FoU-tjenester og FoU udført for virksomheder betragtes ikke som uafhængig FoU.

⁽⁴⁰⁾ Hvis en forskningsinstitution eller forskningsinfrastruktur både er offentligt og privat finansieret, anser Kommissionen det for at være tilfældet, hvis den offentlige finansiering, der er tildelt den pågældende enhed for en specifik regnskabsperiode, overstiger omkostningerne ved ikkeøkonomiske aktiviteter i den pågældende periode.

⁽⁴¹⁾ Eftersom forskersamfundet opnår bedre og øget ekspertise gennem udøvelsen af accessoriske økonomiske aktiviteter, som det kan udnytte i forbindelse med forskningsinstitutionens eller -infrastrukturens primære ikkeøkonomiske aktiviteter til fordel for samfundet generelt.

2.1.2. *Offentlig finansiering af forskningsinstitutioners og forskningsinfrastrukturers økonomiske aktiviteter*

22. Hvis forskningsinstitutioner eller forskningsinfrastrukturer anvendes til at udføre økonomiske aktiviteter, som f. eks. at udleje udstyr eller laboratorier til virksomheder, levere tjenester til virksomheder eller udføre kontraktforskning, betragtes den offentlige finansiering af disse økonomiske aktiviteter normalt som statsstøtte, jf. dog punkt 21.
23. Kommissionen finder imidlertid ikke, at forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen modtager statsstøtte, hvis den blot formidler hele den offentlige finansiering og enhver fordel, der måtte følge heraf, til den endelige modtager. Dette er generelt tilfældet, hvis:
- (a) både den offentlige finansiering og enhver fordel ved en sådan finansiering er kvantificerbar og dokumenterbar, og der findes en passende ordning til at sikre, at den leveres videre til de endelige modtagere i sin helhed, f.eks. i form af lavere priser, og
 - (b) der ikke gives nogen yderligere fordele til formidleren, fordi denne enten udvælges gennem en åben udbudsprocedure, eller fordi den offentlige finansiering er til rådighed for alle enheder, der opfylder de nødvendige objektive betingelser, således at kunderne som endelige modtagere har ret til at erhverve tilsvarende ydelser fra en anden relevant formidler.
24. Hvis betingelserne i punkt 23 er opfyldt, finder statsstøttere reglerne anvendelse på de endelige modtagere.

2.2. ***Indirekte statsstøtte til virksomheder gennem offentligt finansierede forsknings- og videnformidlingsinstitutioner og forskningsinfrastrukturer***

25. Spørgsmålet om, hvorvidt og på hvilke betingelser virksomheder kan opnå fordele jf. traktatens artikel 107, stk. 1, i forbindelse med kontraktforskning og forskningstjenester, der leveres af forskningsinstitutioner eller forskningsinfrastrukturer, eller om samarbejde med en forskningsinstitution eller en forskningsinfrastruktur, skal besvares i overensstemmelse med de generelle statsstøtteprincipper. Derfor kan det, som forklaret i meddelelsen om statsstøttebegrebet, navnlig være nødvendigt at vurdere, hvorvidt forskningsinstitutionens eller forskningsinfrastrukturens adfærd kan tilregnes staten ⁽⁴²⁾.

2.2.1. *Forskning udført for virksomheder (kontraktforskning eller forskningstjenester)*

26. Hvis en forskningsinstitution eller forskningsinfrastruktur benyttes til at udføre kontraktforskning eller levere forskningstjenester til en virksomhed, som typisk fastsætter kontraktens betingelser og vilkår, ejer resultaterne af forskningsaktiviteterne og bærer risikoen for fiasko, vil der som regel ikke blive videregivet statsstøtte til virksomheden, hvis forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen modtager betaling af en passende størrelse for sine tjenester, navnlig hvis en af følgende betingelser er opfyldt:
- (a) forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen leverer sine forskningstjenester eller kontraktforskning til markedspris ⁽⁴³⁾, eller
 - (b) forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen, hvor der ikke findes noget marked herfor, leverer sine forskningstjenester eller kontraktforskning til en pris, der
 - afspejler samtlige af tjenestens omkostninger og generelt omfatter en avance, som fastlægges på basis af den avance, som virksomheder i sektoren normalt anvender for sådanne tjenester, eller

⁽⁴²⁾ Jf. Domstolens dom af 16. maj 2002, Frankrig mod Kommissionen, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, præmis 24.

⁽⁴³⁾ Hvis en forskningsinstitution eller forskningsinfrastruktur leverer en specifik forskningstjeneste til eller for første gang gennemfører kontraktforskning for en given virksomhed på prøve og i en klart afgrænset tidsperiode, vil Kommissionen normalt anse den pris, der bliver opkrævet, som markedsprisen, hvis den forskningstjeneste eller kontraktforskning, der gennemføres, er unik, og det kan dokumenteres, at der ikke er noget marked for den.

- er resultatet af forhandlinger efter armslængdeprincippet, hvor forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen i sin egenskab af tjenesteleverandør forhandler sig frem til den størst mulige økonomiske fordel på det tidspunkt, hvor aftalen indgås, og hvor marginalomkostningerne som minimum dækkes.

27. Hvis ejerskabet eller adgangsrettighederne til den intellektuelle ejendomsret forbliver hos forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen, skal markedsværdien heraf fratrækkes den pris, der skal betales for de pågældende tjenester.

2.2.2. Samarbejde med virksomheder

28. Et projekt anses for at være udført via et reelt samarbejde, hvis mindst to uafhængige parter forfølger et fælles mål på grundlag af en arbejdsdeling og i fællesskab definerer dets omfang, deltager i udarbejdelsen af det, bidrager til gennemførelsen og deler de finansielle, teknologiske, videnskabelige og andre risici, der er forbundet hermed, samt resultaterne af projektet. En eller flere parter kan afholde alle projektomkostningerne og således fritage andre parter for de finansielle risici. De vilkår og betingelser, som indgår i et samarbejdsprojekt, navnlig for så vidt angår bidrag til dets omkostninger, delingen af risiko og resultater, formidling af resultater, adgang til og regler for fordeling af intellektuelle ejendomsrettigheder, skal være aftalt, inden projektet påbegyndes ⁽⁴⁴⁾. Kontraktforskning og levering af forskningstjenester anses ikke for samarbejde.

29. Hvis samarbejdsprojekter udføres af virksomheder og forskningsinstitutioner eller forskningsinfrastrukturer i fællesskab, antager Kommissionen, at der ikke ydes indirekte statsstøtte til de deltagende virksomheder gennem disse enheder som følge af gunstige samarbejdsvilkår ⁽⁴⁵⁾, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- (a) de deltagende virksomheder afholder samtlige omkostninger til projektet
- (b) de resultater af samarbejdet, som ikke medfører nogen intellektuelle ejendomsrettigheder, må formidles bredt, og enhver rettighed, der følger af forskningsinstitutionernes eller forskningsinfrastrukturernes aktiviteter, fuldt og helt tilfalder disse enheder
- (c) enhver intellektuel ejendomsrettighed, som projektet medfører, samt alle hermed forbundne rettigheder tildeles forskellige samarbejdspartnere på en måde, som på passende vis afspejler deres arbejdsopgaver, bidrag og respektive interesser
- (d) forskningsinstitutionerne eller forskningsinfrastrukturernes modtager en kompensation svarende til markedsprisen for den intellektuelle ejendomsrettighed, der følger af aktiviteterne, og som tildeles de deltagende virksomheder, eller som deltagende virksomheder tildeles adgangsrettigheder til. Den absolutte værdi af en deltagende virksomheds bidrag, både finansielle og ikkefinansielle, til de omkostninger, der vedrører forskningsinstitutionernes eller forskningsinfrastrukturernes aktiviteter, som resulterer i den pågældende intellektuelle ejendomsrettighed, kan fratrækkes denne kompensation.

30. I forbindelse med punkt 29, litra d), anser Kommissionen den modtagne kompensation for at svare til markedsprisen, hvis den giver de pågældende forskningsorganisationer eller forskningsinfrastrukturer mulighed for at få fuld økonomisk fordel af disse rettigheder, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- (a) kompensationsbeløbet er blevet fastsat gennem en åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende konkurrencepræget salgsprocedure
- (b) en værdiansættelse af en uafhængig ekspert bekræfter, at kompensationsbeløbet mindst svarer til markedsprisen
- (c) forskningsinstitutionen eller forskningsinfrastrukturen som sælger kan dokumentere, at den aftalte kompensation er fastlagt efter armslængdeprincippet med henblik på at opnå maksimalt økonomisk udbytte på det tidspunkt, hvor aftalen er indgået, under hensyntagen til dennes vedtægtsmæssige mål, eller

⁽⁴⁴⁾ Dette omfatter ikke nogen definitiv aftale om markedsværdien af de deraf følgende intellektuelle ejendomsrettigheder eller værdien af bidragene til projektet.

⁽⁴⁵⁾ Herunder i form af materialeoverførselsaftaler, hvor en forskningsinstitution eller forskningsinfrastruktur overfører materialer til en virksomhed til modtagerens egne FoU-aktiviteter.

- (d) hvor samarbejdsaftalen giver den samarbejdende virksomhed forhåndsret til intellektuelle ejendomsrettigheder, der genereres af den samarbejdende forskningsinstitution eller forskningsinfrastruktur, og hvor disse enheder udøver en gensidig ret til at søge mere økonomisk fordelagtige tilbud fra tredjeparter, som den samarbejdende virksomhed efterfølgende skal matche.

31. Hvis ingen af betingelserne i punkt 29 er opfyldt, vil den fulde værdi af forskningsinstitutionernes eller forskningsinfrastrukturernes bidrag til projektet blive betragtet som en fordel for samarbejdende virksomheder, hvilket er omfattet af statsstøttere reglerne.

2.3. **Offentligt indkøb af forsknings- og udviklingstjenester**

32. Offentlige indkøbere kan både indkøbe forsknings- og udviklingstjenester fra virksomheder gennem udvikling med eksklusivrettigheder og gennem prækommercielle indkøbsprocedurer ⁽⁴⁶⁾.

33. Så længe en offentlig udbudsprocedure for offentlige indkøb gennemføres i henhold til de gældende direktiver ⁽⁴⁷⁾, vil Kommissionen generelt ikke finde, at der er blevet ydet statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1, til de virksomheder, der leverer de pågældende tjenester ⁽⁴⁸⁾.

34. I alle andre tilfælde, herunder prækommercielle indkøb, vil Kommissionen antage, at der ikke er blevet ydet statsstøtte til virksomhederne, hvis den pris, der betales for de relevante tjenester, fuldt ud afspejler markedsværdien af de fordele, som den offentlige indkøber opnår, og de risici, som de deltagende udbydere påtager sig, især hvis samtlige følgende betingelser er opfyldt:

- (a) udvælgelsesproceduren er åben, gennemsigtig og ikkediskriminerende, og den er baseret på objektive udvælgelses- og tildelingskriterier, som er specificeret på forhånd i et udbud
- (b) de planlagte aftaler, som beskriver alle parternes rettigheder og forpligtelser, herunder med hensyn til intellektuelle ejendomsrettigheder, gøres tilgængelige for alle tilbudsgivere forud for udbudsproceduren
- (c) udbudsproceduren giver ikke nogen af de deltagende udbydere nogen fortrinsbehandling i forbindelse med levering af kommercielle mængder af de endelige produkter eller tjenester til den offentlige indkøber i den pågældende medlemsstat ⁽⁴⁹⁾, og
- (d) en af følgende betingelser er opfyldt:

— alle de resultater, der ikke medfører intellektuelle ejendomsrettigheder, kan formidles bredt, f.eks. via offentliggørelse, undervisning eller bidrag til standardiseringsorganer på en måde, der giver andre virksomheder mulighed for at eftergøre dem, og enhver intellektuel ejendomsrettighed tilfalder fuldt og helt den offentlige indkøber, eller

— enhver tjenesteydelsesleverandør, som de resultater, der giver adgang til intellektuelle ejendomsrettigheder, tilfalder, skal gratis give den offentlige indkøber ubegrænset adgang til disse og på markedsvilkår give tredjeparter adgang hertil, f.eks. gennem ikke-eksklusive licenser.

⁽⁴⁶⁾ Se meddelelsen og det tilhørende arbejdsdokument – Meddelelse fra Kommissionen »Prækommercielle indkøb: vedvarende høj kvalitet i offentlige tjenester i Europa gennem øget innovation« (KOM(2007) 799 endelig af 14. december 2007).

⁽⁴⁷⁾ Jf. artikel 27 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige indkøb og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EUT L 94 af 28.3.2014, s. 65) og artikel 45 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EUT L 94 af 28.3.2014, s. 243). I tilfælde af begrænset udbud jf. henholdsvis artikel 28 i direktiv 2014/24/EU og artikel 46 i direktiv 2014/25/EU, vil Kommissionen heller ikke finde, at der er blevet ydet statsstøtte til virksomhederne, medmindre interesserede leverandører forhindres i at afgive bud uden nogen gyldig grund.

⁽⁴⁸⁾ Dette er også tilfældet, hvis offentlige indkøbere erhverver innovative løsninger, der stammer fra et forudgående FoU-indkøb, eller ikke-FoU-relaterede produkter og tjenester, der leveres til et præstationsniveau, som forudsætter en produkt-, proces- eller organisationsinnovation.

⁽⁴⁹⁾ Med forbehold af procedurer, som både dækker udvikling og efterfølgende køb af unikke eller specialiserede produkter eller tjenester.

35. Hvis betingelserne i punkt 34 ikke er opfyldt, kan medlemsstaterne foretage en individuel vurdering af betingelserne i kontrakten mellem den offentlige indkøber og virksomheden, uden at det påvirker den generelle forpligtelse til at anmelde støtte til FoUoI efter traktatens artikel 108, stk. 3.

3. **Forenelighedsvurdering af FoUoI-støtte**

36. På grundlag af traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), kan Kommissionen betragte statsstøtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene i EU som forenelig med det indre marked, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

37. I dette afsnit præciserer Kommissionen, hvordan den vil anvende de fælles principper for forenelighedsvurderingen, og fastlægger, hvor det er relevant, specifikke betingelser for støtteordninger og supplerende betingelser for individuel støtte, som er underlagt anmeldelsespligten ⁽⁵⁰⁾.

38. Med henblik på vurderingen af, om statsstøtte til FoUoI kan betragtes som forenelig med det indre marked, fastslår Kommissionen, om støtteforanstaltningen fremmer udviklingen af en bestemt økonomisk aktivitet, og om den ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

39. I forbindelse med den vurdering, der er omhandlet i punkt 39, tager Kommissionen følgende i betragtning:

a) **Første betingelse: Støtte til FoUoI fremmer udviklingen af en økonomisk aktivitet**

- (i) *identificering af økonomisk aktivitet* (afsnit 3.1.1)
- (ii) *tilskyndelsesvirkning*: vurdering af, om støtten ændrer den eller de berørte virksomheders adfærd på en sådan måde, at den/de iværksætter yderligere aktiviteter, som den/de ikke ville have iværksat uden støtten eller ville have iværksat i mere begrænset omfang, på en anden måde eller et andet sted (afsnit 3.1.2)
- (iii) *støtten er ikke i strid med relevante EU-retlige bestemmelser og principper* (afsnit 3.1.3)

b) **Anden betingelse: Støtte til FoUoI påvirker ikke samhandelsbetingelserne på en sådan måde, at det strider mod den fælles interesse.**

- (i) *behov for statslig indgriben*: Støtteforanstaltningen skal føre til en væsentlig forbedring, som markedsmekanismerne ikke i sig selv kan give, f.eks. ved at afhjælpe et markedssvigt eller et retfærdigheds- eller samhörighedsproblem, alt efter omstændighederne (afsnit 3.2.1)
- (ii) *støtteforanstaltningens egnethed*: Den foreslåede støtteforanstaltning skal være et politikredskab, der egner sig til at fremme den økonomiske aktivitet (afsnit 3.2.2)
- (iii) *støttens proportionalitet (mindst mulig støtte)*: Støttebeløbet og -intensiteten skal være begrænset til det minimum, der er nødvendigt for at fremkalde den ekstra investering eller aktivitet hos den/de berørte virksomheder (afsnit 3.2.3)
- (iv) *støttens gennemsigtighed*: Medlemsstaterne, Kommissionen, de økonomiske aktører og offentligheden skal have nem adgang til alle relevante love m.v. og til relevante oplysninger om støtte, som gives i medfør af disse love (afsnit 3.2.4)
- (v) *de negative konsekvenser, som støtte til FoUoI kan have på konkurrencen og samhandelen, skal begrænses eller undgås*: (afsnit 3.2.5)
- (vi) *afvejning af støttens positive og negative virkninger* (afsnit 3.2.6).

⁽⁵⁰⁾ De forenelighedsbetingelser, som er fastsat i en gruppefritagelsesforordning, finder fortsat fuld anvendelse på alle andre tilfælde af individuel støtte, herunder hvis en sådan støtte ydes på grundlag af en støtteordning, som er underlagt anmeldelsespligten.

3.1. **Første betingelse: Støtte til FoUol fremmer udviklingen af en økonomisk aktivitet**

3.1.1. *Identificering af den støttede økonomiske aktivitet*

40. Kommissionen undersøger på baggrund af oplysninger fra medlemsstaten, hvilken økonomisk aktivitet der vil blive støttet af den anmeldte foranstaltning.

3.1.2. *Tilskyndelsesvirkning*

3.1.2.1 Generelle betingelser

41. Støtte til FoUol kan betragtes som forenelig med det indre marked, hvis den har en tilskyndelsesvirkning. Efter Kommissionens opfattelse fremmer støtte, som ikke har en tilskyndelsesvirkning, ikke udviklingen af en økonomisk aktivitet.
42. Der er tale om en tilskyndelsesvirkning, hvis støtten ændrer en virksomheds adfærd på en sådan måde, at den iværksætter yderligere aktiviteter, som den ikke ville have iværksat uden støtten eller ville have iværksat i mere begrænset omfang eller på en anden måde. Støtten må imidlertid ikke gå til dækning af omkostningerne ved en aktivitet, som virksomheden under alle omstændigheder ville have iværksat, eller kompensere for den normale forretningsmæssige risiko ved en økonomisk aktivitet ⁽⁵¹⁾.
43. Ifølge Kommissionen har støtten ikke nogen tilskyndelsesvirkning for støttemodtageren i de tilfælde, hvor den relevante FoUol-aktivitet ⁽⁵²⁾ allerede er påbegyndt, inden støttemodtageren har ansøgt om støtte hos de nationale myndigheder ⁽⁵³⁾. Hvis arbejdet påbegyndes, inden støttemodtageren har indgivet en ansøgning om støtte til de nationale myndigheder, er projektet ikke støtteberettiget.
44. Ansøgningen om støtte skal som minimum indeholde ansøgerens navn og størrelse, en beskrivelse af projektet, herunder dets placering samt start- og slutdato, en angivelse af størrelsen af den offentlige støtte, der er nødvendigt for at gennemføre projektet, og en liste over støtteberettigede omkostninger.
45. I det omfang skattemæssige støtteforanstaltninger udgør statsstøtte, kan Kommissionen på baggrund af evalueringsundersøgelser ⁽⁵⁴⁾ fra medlemsstaterne vurdere, at de har en tilskyndelsesvirkning ved at ansøre virksomhederne til at forøge deres udgifter til FoUol.

3.1.2.2. Supplerende betingelser for individuel støtte

46. Medlemsstaterne skal i forbindelse med anmeldelsespligtig støtte godtgøre over for Kommissionen, at støtten har en tilskyndelsesvirkning, og de skal derfor fremlægge klar dokumentation for, at støtten har en positiv indvirkning på virksomhedens beslutning om at gennemføre FoUol-aktiviteter, som ellers ikke ville være blevet gennemført. For at sætte Kommission i stand til at gennemføre en omfattende vurdering af den pågældende støtteforanstaltning, skal den berørte medlemsstat ikke blot indsende oplysninger om det projekt, der modtager støtte, men også så vidt muligt en udførlig beskrivelse af, hvordan situationen havde været eller med rimelighed kunne forventes at være uden støtte, dvs. det kontrafaktiske scenario. Det kontrafaktiske scenario kan omfatte manglen på et alternativt projekt, understøttet af bevis herfor, eller et klart defineret og tilpas forudsigeligt alternativt projekt, som modtageren har taget stilling til i sin interne beslutningstagning, og kan vedrøre et alternativt projekt, der helt eller delvis gennemføres uden for Unionen.

⁽⁵¹⁾ Jf. Domstolens dom, HGA m.fl. mod Kommissionen, forenede sager C-630/11 P-C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387.

⁽⁵²⁾ Hvis ansøgningen om støtte vedrører støtte til et FoU-projekt, udelukker det ikke, at den potentielle støttemodtager allerede kan have foretaget gennemførlighedsundersøgelser, som ikke er omfattet af ansøgningen om støtte.

⁽⁵³⁾ Hvis der ydes støtte til projekter eller aktiviteter, der udføres i flere på hinanden følgende faser, som kan være omfattet af særskilte støttetildelingsprocedurer, må arbejdet ikke påbegyndes før den første støtteansøgning. Hvis der ydes støtte i forbindelse med en automatisk skattemæssig støtteordning, skal en sådan ordning være vedtaget og trådt i kraft, før arbejdet med det støttemodtagende projekt eller den støttemodtagende aktivitet påbegyndes.

⁽⁵⁴⁾ Selv om det muligvis ikke efterfølgende er muligt for nyindførte foranstaltninger, forventes medlemsstaterne at indsende evalueringsundersøgelser af deres egne skattemæssige støtteordningers tilskyndelsesvirkninger (således at planlagte eller tilsigtede metoder for efterfølgende evalueringer normalt er en del af udformningen af den slags foranstaltninger). Findes der ingen evalueringsundersøgelser, kan skattemæssige støtteordningers tilskyndelsesvirkning kun tages i betragtning ved trinvisse foranstaltninger.

47. Kommissionen vil i sin analyse tage følgende forhold i betragtning:
- (a) **beskrivelse af den tilsigtede ændring:** Den adfærdsåndring, som statsstøtten forventes at medføre, skal være veldefineret dvs. om et nyt projekt bliver påbegyndt eller om projektets omfang, udstrækning eller tempo forbedres
 - (b) **kontrafaktisk analyse:** Adfærdsåndringen skal identificeres ved at sammenligne, hvad den tilsigtede aktivitets forventede resultat og niveau er med og uden støtte. Forskellen mellem de to scenarier viser omfanget af støtteforanstaltningens positive indvirkning og tilskyndelsesvirkning
 - (c) **rentabilitet:** Hvis gennemførelsen af et projekt eller en investering i sig selv ikke ville være rentabel for en virksomhed, men ville skabe betydelige fordele for samfundet, er der større sandsynlig for, at støtten har en tilskyndelsesvirkning
 - (d) **investeringsbeløb og pengestrømsanalyse over tid:** En stor initialinvestering, begrænset likviditetsadgang og udsigt til en forholdsvis stor del af pengestrømmene langt ude i fremtiden eller meget usikre udsigter betragtes som positive elementer ved vurderingen af tilskyndelsesvirkningen
 - (e) **risikoniveau:** Risikovurderingen skal især tage hensyn til investeringens uigenkaldelighed, sandsynligheden for kommerciel fiasko, risikoen for, at projektet bliver mindre produktiv end forventet, risikoen for, at projektets gennemførelse underminerer andre af støttemodtagerens aktiviteter, og risikoen for, at projektomkostningerne underminerer virksomhedens økonomiske levedygtighed.
48. Medlemsstaterne opfordres navnlig til at fremlægge bestyrelsesdokumenter, risikoanalyser, finansielle rapporter, interne forretningsplaner, ekspertudtalelser samt andre undersøgelser vedrørende det pågældende investeringssprojekt. Også efterspørgselsprognoser, omkostningsprognoser, finansielle prognoser, dokumenter, der forelægges et investeringsudvalg, og hvori der i detaljer gøres rede for forskellige investeringsscenarier, samt dokumenter, der stilles til rådighed for de finansielle markeder, kan hjælpe medlemsstaterne med at dokumentere tilskyndelsesvirkningen.
49. For at sikre, at vurderingen af tilskyndelsesvirkningen foretages på et objektivt grundlag, kan Kommissionen i sin vurdering sammenligne virksomhedsspecifikke oplysninger med oplysninger om den branche, som støttemodtageren er aktiv inden for. Derfor bør medlemsstaterne, hvor det er muligt, fremlægge branchespecifikke oplysninger, der viser, om støttemodtagerens kontrafaktiske scenario, det krævede rentabilitetsniveau og de forventede pengestrømme er rimelige.
50. I denne sammenhæng kan rentabilitetsniveauet vurderes ved hjælp af metoder, som kan dokumenteres anvendt af modtagervirksomheden, eller som er almindeligt anvendt inden for den pågældende industri, og disse kan omfatte metoder til at evaluere projektets nettonutidsværdi (Net Present Value – NPV) ⁽⁵⁵⁾, det interne afkast (internal rate of return – IRR) ⁽⁵⁶⁾ og afkastet af den investerede kapital (return on capital employed – ROCE).
51. Endvidere vil Kommissionen i forbindelse med investeringsstøtte til grænseoverskridende FoU-aktiviteter, forskningsinfrastrukturer, afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer samt innovationsklynger betragte investeringer, som fremmer grænseoverskridende samarbejde eller finansieres af mere end én medlemsstat, som et aspekt, der kan øge støttens tilskyndelsesvirkning. I disse tilfælde kan der være en stærk formodning om, at støtten fremmer FoU-aktiviteter, som er mere omfattende eller vidtrækkende, eller fremmer en hurtigere gennemførelse af aktiviteterne, eller at projektomkostningerne er større (jf. punkt 142 below) på grund af den øgede aktivitet sammenlignet med et projekt, der alene søger at dække et nationalt behov.
52. Hvor det fremgår, at den samme investering tilsyneladende kunne og ville være blevet gennemført, selv om støtten ikke var blevet tildelt, vil støtten derfor ikke blive betragtet som forenelig med det indre marked.

⁽⁵⁵⁾ Projektets nettonutidsværdi er forskellen mellem de positive og negative pengestrømme i investeringens levetid tilbagediskonteret til deres aktuelle værdi (ved brug af vægtede gennemsnitlige kapitalomkostninger).

⁽⁵⁶⁾ Det interne afkast er ikke baseret på den bogførte indtjening i et bestemt år, men på de fremtidige pengestrømme, som investoren forventer at opnå i hele investeringsperioden. Det defineres som den kalkulationsrente, for hvilken nettonutidsværdien af en pengestrøm er lig med nul.

3.1.3 Ingen overtrædelse af relevant EU-ret

53. Hvis en statsstøtteforanstaltning, de betingelser, der er knyttet hertil (herunder dens finansieringsmetode, når den udgør en integreret del af statsstøtteforanstaltningen), eller den aktivitet, den finansierer, medfører en overtrædelse af en relevant EU-retlig bestemmelse, kan støtten ikke erklæres forenelig med det indre marked ⁽⁵⁷⁾.
54. Ved vurderingen af enhver individuel støttes forenelighed med det indre marked vil Kommissionen navnlig tage hensyn til enhver sag om tilsidesættelse af traktatens artikel 101 eller 102, som måtte berøre støttemodtageren og være relevant for vurderingen efter traktatens artikel 107, stk. 3 ⁽⁵⁸⁾.

3.2. **Anden betingelse: Støtte til FoUoI påvirker ikke samhandelsbetingelserne på sådan måde, der strider mod den fælles interesse**

55. I henhold til traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), kan støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene eller økonomiske regioner betragtes som forenelig med det indre marked, forudsat at »den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse«.
56. Vurderingen af de negative virkninger på det indre marked indebærer komplekse økonomiske og sociale vurderinger. I dette afsnit fastsættes metoden, hvorefter Kommissionen udøver sin skønsbeføjelse til at foretage vurderinger ud fra den anden betingelse for forenelighedsvurderingen i punkt 39, litra b).
57. Det ligger grundlæggende i statsstøtteforanstaltningers natur, at de fører til konkurrencefordrejninger og påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne. For at fastslå, om støttens fordrejende virkninger er begrænset til et minimum, undersøger Kommissionen, om støtten er nødvendig, velegnet, forholdsmæssig og gennemsigtig.
58. Derefter undersøger Kommissionen den pågældende FoUoI-støttes virkninger på konkurrencen og samhandelsvilkårene. Nærmere bestemt kan støtte inden for FoUoI medføre specifikke fordrejninger på produktmarkederne og placeringseffekter. Kommissionen foretager derefter en afvejning af støttens positive og negative virkninger på konkurrencen og samhandelen. Hvis de positive virkninger opvejer de negative, erklærer Kommissionen støtten forenelig med det indre marked.

3.2.1. *Behov for statslig indgriben*

59. En statsstøtteforanstaltning skal målrettes de situationer, hvor støtten kan føre til en væsentlig udvikling, som markedsmekanismerne ikke i sig selv kan frembringe, f.eks. afhjælpning af et markedssvigt, som påvirker den pågældende FoUoI-aktivitet eller -investering.

3.2.1.1. Generelle betingelser

60. Statsstøtte kan være nødvendig for at øge FoUoI i situationer, hvor markedet ikke selv formår at skabe effektive resultater. For at kunne vurdere, om statsstøtte bidrager effektivt til at nå det tiltænkte mål, er det først nødvendigt at afdække det problem, der søges løst. Statsstøtte bør kun ydes i de situationer, hvor den kan føre til en væsentlig udvikling, som markedet ikke af sig selv kan skabe. Medlemsstaterne bør redegøre for, hvordan støtteforanstaltningen effektivt kan afhjælpe konstaterede markedssvigt, som hindrer markedet i selv at gennemføre den pågældende FoUoI-aktivitet eller investering.

⁽⁵⁷⁾ Jf. Domstolens dom af 19. september 2000, Tyskland mod Kommissionen, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, præmis 78, Domstolens dom af 22. december 2008, Société Régie Networks mod Rhône-Alpes Bourgogne, C-333/07, ECLI:EU:C:2008:764, præmis 94-116, Domstolens dom af 22. september 2020, Østrig mod Kommissionen, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, præmis 44 og Domstolens dom af 14. oktober 2010, Nuova Agricast mod Kommissionen, C-67/09, ECLI:EU:C:2010:607, præmis 51.

⁽⁵⁸⁾ Jf. Domstolens dom af 15. juni 1993, Matra mod Kommissionen, C-225/91, ECLI:EU:C:1993:239, præmis 42.

61. FoUoI består af en række aktiviteter, der sædvanligvis gennemføres i led forud for produktmarkederne og benytter eksisterende kapacitet til at udvikle nye eller bedre produkter, tjenester og processer på disse produktmarkeder eller helt nye produktmarkeder, hvorved der skabes økonomisk vækst, hvilket bidrager til territorial og social samhørighed og til fremme af forbrugernes almene interesse. I lyset af den tilgængelige FoUoI-kapacitet kan markedssvigt være til hinder for, at denne udnyttes optimalt, og medføre et ineffektivt resultat af følgende årsager:

- (a) **positive eksternaliteter eller videnoverførsel:** FoUoI giver ofte samfundsfordele i form af positive afsmittende virkninger, f.eks. videnoverførsel eller forbedrede muligheder for andre økonomiske aktører for at udvikle supplerende produkter og tjenester. En række projekter ville dog, hvis de blev overladt til markeds kræfterne, ikke nødvendigvis give et attraktivt udbytte set fra den private sektors synsvinkel, selv om projekterne ville gavne samfundet, og det skyldes, at overskudssøgende virksomheder ikke i tilstrækkelig grad kan sikre sig et udbytte af deres handlinger, når de skal bestemme omfanget af deres FoUoI. Statsstøtte kan derfor bidrage til gennemførelsen af projekter, der resulterer i en overordnet økonomisk eller samfundsmæssig fordel, og som uden støtten ikke ville være blevet gennemført.

Imidlertid er ikke alle fordelene ved FoUoI-aktiviteter eksternaliteter, men forekomsten af eksternaliteter i sig selv betyder heller ikke, at statsstøtten er forenelig med det indre marked. Forbrugerne er generelt villige til betale for de direkte fordele ved nye produkter og tjenester, mens virksomheder kan sikre sig et udbytte af deres investering gennem eksisterende instrumenter, som f.eks. intellektuelle ejendomsrettigheder. I nogle tilfælde er disse instrumenter imidlertid utilstrækkelige og efterlader et resterende markedssvigt, som kan afhjælpes med statsstøtte. Som det ofte er tilfældet for grundforskning, kan det f.eks. være svært at afholde andre fra at få adgang til resultaterne af visse aktiviteter, som derfor kan være i offentlighedens interesse. På den anden side kan mere specifik viden, som har forbindelse til selve produktionen, ofte være godt beskyttet, f.eks. ved hjælp af patenter, hvilket giver opfinderen mulighed for at få et bedre afkast af sin opfindelse

- (b) **mangelfuld eller asymmetrisk information:** FoUoI-aktiviteter er kendetegnet ved en høj grad af usikkerhed. Under visse omstændigheder kan private investorer på grund af mangelfuld eller asymmetrisk information tøve med at finansiere vigtige projekter, og højt kvalificeret personale kan være uvidende om ansættelsesmuligheder i innovative virksomheder. Som følge heraf vil allokeringen af menneskelige og finansielle ressourcer ikke altid være tilstrækkelig, og projekter, der kan være værdifulde for samfundet eller økonomien, vil ikke altid blive gennemført.

I nogle tilfælde kan mangelfuld og asymmetrisk information også hindre adgangen til finansiering. Imidlertid retfærdiggør mangelfuld information og risikoen ved projektet ikke automatisk, at der er behov for statsstøtte. Det forhold, at projekter med lavere investeringsafkast ikke kan opnå finansiering, kan meget vel være udtryk for et velfungerende marked. Endvidere er risiko en del af enhver forretningsaktivitet og ikke et markedssvigt i sig selv. I forbindelse med asymmetrisk information kan risiko imidlertid forværre finansieringsproblemer

- (c) **mangelfuld koordinering og netværkssvigt:** Det kan ske, at virksomhederne bliver ude af stand til at koordinere med hinanden eller indgå i et samarbejde om at udføre FoUoI af forskellige årsager, herunder koordinering mellem et stort antal samarbejdspartnere, hvor nogle af dem har divergerende interesser, vanskeligheder med at udforme aftaler og vanskeligheder med at koordinere samarbejdet f.eks. fordi der er tale om følsomme oplysninger.

3.2.1.2. Supplerende betingelser for individuel støtte

62. Selv om nogle markedssvigt kan begrænse det overordnede FoUoI-niveau, påvirkes ikke alle virksomheder og brancher i samme grad. Derfor bør medlemsstaterne ved anmeldelsespligtig individuel støtte fremlægge tilstrækkelige oplysninger om, hvorvidt støtten skal afhjælpe et generelt markedssvigt inden for FoUoI eller et specifikt markedssvigt, der f.eks. rammer en bestemt branche eller et bestemt forretningsområde.

63. Kommissionen tager følgende forhold i betragtning:
- (a) **videnoverførsel:** det planlagte niveau af videnformidling; den skabte videns specificitet; muligheden for beskyttelse af intellektuel ejendomsret; komplementariteten med andre produkter og tjenester
 - (b) **mangelfuld eller asymmetrisk information:** risikoniveauet og FoUoI-aktiviteternes kompleksitet; behov for ekstern finansiering; støttemodtagerens mulighed for at opnå adgang til ekstern finansiering
 - (c) **mangelfuld koordinering:** antal samarbejdende virksomheder; samarbejdets intensitet; divergerende interesser mellem samarbejdspartnere; vanskeligheder med udformning af aftaler; vanskeligheder ved at koordinere samarbejdet.
64. I sin analyse af et markedssvigt, som angiveligt forhindrer gennemførelsen af de FoUoI-aktiviteter, støtten skal udløse, vil Kommissionen navnlig tage hensyn til eventuelle sektorsammenligninger og andre studier, som bør fremlægges af den pågældende medlemsstat.
65. Når en medlemsstat anmelder investerings- eller driftsstøtte til klynger, skal den fremlægge oplysninger om innovationsklyngens planlagte eller forventede specialisering, eksisterende regionalt potentiale og forekomsten af klynger med lignende formål i Unionen. Hvor det er relevant, bør medlemsstaterne desuden redegøre for, hvordan klyngen kan understøtte teknologiske fremskridt og den digitale omstilling af Unionens økonomi. Hvis den støttemodtagende innovationsklynge er et digitalt innovationsknudepunkt, kan Kommissionen antage, at støtten har en sådan positiv virkning. Kommissionen vil i forbindelse med sin analyse undersøge, om det samarbejde, der stimuleres eller tilskyndes til gennem innovationsklyngens aktiviteter, bl.a. kan bidrage til at nedbringe den tid, der kræves mellem skabelsen af ny viden og anvendelsen heraf i innovative applikationer. Disse kan omfatte nye produkter, tjenester samt processer og løsninger, der også kan være baseret på digitale teknologier, som kan bidrage til omstillingen af Unionens økonomi i overensstemmelse med den grønne pagt og meddelelsen om et digitalt Europa.
66. Når en medlemsstat anmelder investeringsstøtte til en afprøvnings- eller forsøgsinfrastruktur, skal den fremlægge detaljerede og nøjagtige oplysninger om infrastrukturens planlagte eller forventede specialisering, dens tekniske niveau og den rolle, den vil kunne spille med hensyn til at fremme den digitale og den grønne omstilling af Unionens økonomi på regionalt, nationalt og EU-plan. Medlemsstaterne skal desuden oplyse, hvorvidt der findes lignende afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer i Unionen, uanset om de er offentligt finansieret eller ej. Endvidere bør de give oplysninger om brugernes profil, bl.a. størrelse, branche og andre relevante oplysninger. Kommissionen vil i forbindelse med sin undersøgelse se på, hvorvidt infrastrukturens kapacitet afsættes til tjenester, der leveres til SMV'er og dermed vil give SMV'er mulighed for at effektivisere deres egne produktionsprocesser og evne til at skabe innovere deres produkter og forretningsmodeller, navnlig ved hjælp af bedre adgang til digitale teknologier.
67. For så vidt angår statsstøtte, der ydes til projekter eller aktiviteter, som enten direkte eller indirekte samfinansieres af Unionen (dvs. af Kommissionen, af dens forvaltningsorganer, af fællesforetagender etableret i medfør af traktatens artikel 185 og 187 eller af et andet gennemførelsesorgan, hvor EU's finansiering ikke direkte eller indirekte kontrolleres af medlemsstaterne), anser Kommissionen det for godtgjort, at der er behov for statslig indgriben.
68. Til gengæld vil Kommissionen, i tilfælde hvor der ydes statsstøtte til projekter og aktiviteter, hvis teknologiske indhold, risikoniveau og omfang ligner projekter og aktiviteter, der allerede gennemføres i Unionen på markedsvilkår, principielt antage, at der ikke er tale om et markedssvigt, og den vil kræve yderligere dokumentation og begrundelse for, at der skulle være behov for statslig indgriben. Navnlig i forbindelse med afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer og innovationsklynger skal medlemsstaterne godtgøre, at den offentlige støtte ikke vil føre til overlappning af tjenester, der allerede tilbydes af eksisterende strukturer i Unionen, og dermed til uudnyttet kapacitet, hvilket sætter spørgsmålstegn ved den støttede investerings økonomiske levedygtighed.

3.2.2. Støtteforanstaltningens egnethed

69. Den foreslåede støtteforanstaltning skal være et politikinstrument, der egner sig til at opfylde støttens tiltænkte mål, dvs. der må ikke være et bedre egnet og mindre fordrejende politik- og støtteinstrument til at nå de samme resultater.

3.2.2.1. Egnethed i forhold til alternative politikinstrumenter

70. Statsstøtte er ikke det eneste politikinstrument, som medlemsstaterne har til rådighed for at fremme FoUoI-aktiviteter. Det er vigtigt at holde sig for øje, at der kan være andre og bedre egnede instrumenter, som f.eks. foranstaltninger på efterspørgselssiden, som involverer regulering, offentlige indkøb eller standardisering, eller en forøgelse af finansieringen til offentlig forskning og uddannelse og generelle skattemæssige foranstaltninger. Et politikinstruments egnethed i en given situation har normalt at gøre med, hvilken type problem der søges løst. Det kan f.eks. være mere hensigtsmæssigt at reducere markedshindringerne end at yde statsstøtte for at løse de vanskeligheder, som nye markedsdeltagere støder på, når de ønsker at få adgang til relevante FoUoI-resultater. Det kan være mere hensigtsmæssigt at øge investeringerne i uddannelse for at afhjælpe manglen på kvalificeret personale end at yde statsstøtte.
71. Støtte til FoUoI kan godkendes som en undtagelse fra det generelle forbud mod statsstøtte, hvis den er nødvendig for at muliggøre den pågældende FoUoI. I denne henseende er det derfor vigtigt at se på, om og i hvilket omfang støtte til FoUoI kan betragtes som et velegnet instrument til at øge FoUoI-aktiviteter, da andre mindre konkurrencefordrejende instrumenter måske kan give samme resultat.
72. Ved forenelighedsanalysen lægger Kommissionen særlig vægt på konsekvensanalyser, som den pågældende medlemsstat har foretaget af den påtænkte foranstaltning. Foranstaltninger, for hvilke medlemsstaterne har overvejet andre politiske løsninger, og for hvilke fordelene ved at anvende et selektivt instrument som statsstøtte er bekræftet og fremlagt for Kommissionen, anses for at være velegnede instrumenter.
73. For så vidt angår statsstøtte, som ydes til projekter eller aktiviteter, der enten direkte eller indirekte samfinansieres af Unionen (dvs. af Kommissionen, af dens forvaltningsorganer, af fællesforetagender etableret i medfør af traktatens artikel 185 og 187 eller af et andet gennemførelsesorgan, hvor EU's finansiering ikke direkte eller indirekte kontrolleres af medlemsstaterne), anser Kommissionen støtteforanstaltningen for at være egnet. Medlemsstaterne bør godtgøre, at statsstøtten til det projekt eller den aktivitet, der er genstand for undersøgelsen, vil skabe synergier med et eller flere af Unionens finansieringsprogrammer eller samfinansierede programmer.

3.2.2.2. Egnethed i forhold til andre støtteinstrumenter

74. Statsstøtte til FoUoI kan ydes under forskellige former. Medlemsstaterne bør derfor sikre, at støtten ydes under den form, der må antages at skabe færrest konkurrencefordrejninger og samhandelsproblemer. I den forbindelse gælder, at hvis støtten ydes under en form, hvor der er tale om en direkte økonomisk fordel (f.eks. direkte tilskud, fritagelser for eller nedsættelser af afgifter eller andre obligatoriske bidrag eller salg af fast ejendom, produkter eller tjenester til favorable priser), skal medlemsstaten fremlægge en analyse af de andre støttemuligheder og redegøre for, hvorfor eller hvordan andre potentielt mindre fordrejende former for støtte såsom tilbagebetalingspligtige forskud eller støtteformer baseret på lån eller kapitalinstrumenter (f.eks. statsgarantier, erhvervelse af kapitalinteresser eller alternativ tilvejebringelse af lån eller kapital på favorable vilkår) er mindre egnede.
75. Valget af støtteinstrument bør foretages med udgangspunkt i det markedssvigt, det søger at afhjælpe. Hvis det underliggende markedssvigt f.eks. skyldes et problem med adgang til ekstern gældsfinansiering på grund af asymmetrisk information, bør medlemsstaterne normalt søge at yde likviditetsstøtte, som f.eks. lån eller garantier, i stedet for et tilskud. Hvis det også er nødvendigt at støtte virksomheden med en vis grad af risikodeling, vil et tilbagebetalingspligtigt forskud normalt være det foretrukne støtteinstrument. Hvis der ydes støtte i form af andet end likviditetsstøtte eller tilbagebetalingspligtigt forskud til aktiviteter, som er tæt på markedet, skal medlemsstaterne dokumentere, at det valgte instrument er egnet til at afhjælpe det specifikke markedssvigt. I forbindelse med støtteordninger, der tjener til at realisere målsætningerne og prioriteringerne i operationelle programmer, antages det i princippet, at det valgte finansieringsinstrument er et hensigtsmæssigt instrument.

3.2.3. Støttens proportionalitet

3.2.3.1. Generelle betingelser

76. For at støtte til FoUoI kan betragtes som proportional, skal støttebeløbet være begrænset til det minimum, der er nødvendigt for at gennemføre den pågældende aktivitet.

3.2.3.1.1. Maksimale støtteintensiteter

77. For at sikre, at støtteniveauet står i et rimeligt forhold til de markedssvigt, som støtten har til formål at afhjælpe, og som hindrer gennemførelsen af de FoUoI-aktiviteter, som den pågældende støtte skal udløse, skal støtten fastlægges i forhold til et foruddefineret sæt støtteberettigede omkostninger og begrænses til en bestemt procentdel af disse støtteberettigede omkostninger (støtteintensiteten). Støtteintensiteten skal fastsættes for hver støttemodtager, også når det drejer sig om et samarbejdsprojekt.
78. For at skabe forudsigelighed og sikre lige vilkår har Kommissionen fastsat maksimale støtteintensiteter for støtte til FoUoI på grundlag af tre kriterier: i) støttens korte afstand til markedet som målestok for dens forventede negative virkninger og behovet for den, under hensyntagen til de potentielle højere indtægter, som kan forventes fra de støttemodtagende aktiviteter, ii) støttemodtagerens størrelse som målestok for de mere akutte vanskeligheder, små virksomheder generelt står over for, når de skal finansiere et risikabelt projekt, og iii) markedssvigtets alvorlighed, som f.eks. de forventede eksternaliteter i forbindelse med videnformidling. Derfor bør støtteintensiteten generelt være lavere for aktiviteter, der er forbundet med udvikling og innovation, end for forskningsaktiviteter. Disse kriterier finder tilsvarende anvendelse på støtteintensiteten for støtte til afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer, som per definition hovedsagelig vil yde tjenester til virksomheder med henblik på FoU-aktiviteter tættere på markedet.
79. De støtteberettigede omkostninger for hver enkelt støtteforanstaltning, der er omfattet af disse rammebestemmelser, er fastsat i bilag I. Når et FoU-projekt omfatter forskellige opgaver, skal hver støtteberettiget opgave falde ind under kategorierne grundforskning, industriel forskning eller eksperimentel udvikling ⁽⁵⁹⁾. Ved indplacering af forskellige aktiviteter i den relevante kategori ⁽⁶⁰⁾ henholder Kommissionen sig til sin egen beslutningspraksis og til specifikke eksempler og forklaringer opstillet i OECD's Frascati-manual ⁽⁶¹⁾.
80. Opgørelsen af de støtteberettigede FoUoI-omkostninger skal understøttes af den senest tilgængelige dokumentation, som skal være entydig og specifik. Alternativt kan yderligere generalomkostninger og andre driftsudgifter, herunder udgifter til materialer, forsyninger og lignende produkter, der afholdes direkte i tilknytning til projektet, beregnes på grundlag af fremgangsmåden med forenklede omkostninger i form af en fast sats på op til 20 %, som anvendes på de samlede støtteberettigede direkte omkostninger ved FoU-projektet som defineret i punkt a)-d) og punkt g), i bilag I, for sundhedsrelevante/-relaterede FoU-projekter. I dette tilfælde bestemmes de omkostninger til FoU-projektet, som anvendes til beregningen af de indirekte omkostninger, på grundlag af sædvanlig regnskabspraksis og omfatter udelukkende de støtteberettigede FoU-projektomkostninger, der er anført i bilag I, punkt a)-d) og punkt g), for sundhedsrelevante/-relaterede FoU-projekter. For projekter, der samfinansieres under Horisont Europa-programmet, kan medlemsstaterne anvende metoden med forenklede omkostninger under programmet til at bestemme de indirekte FoU-projektomkostninger.

⁽⁵⁹⁾ Denne kategorisering skal ikke nødvendigvis ske efter et kronologisk mønster fra grundforskning til aktiviteter, der er tættere på markedet. Der er således intet til hinder for, at Kommissionen kategoriserer en opgave, der udføres senere i projektforløbet, som industriel forskning, og konstaterer, at en aktivitet, der udføres tidligere i forløbet, er eksperimentel udvikling eller slet ikke udgør forskning.

⁽⁶⁰⁾ Af praktiske hensyn, og medmindre det påvises, at en anden skala bør anvendes i enkeltstående sager, kan de forskellige FoU-kategorier også anses for at svare til teknologisk modenhedsniveau 1 (grundforskning), 2-4 (industriel forskning) og 5-8 (eksperimentel udvikling) – se meddelelse fra Kommissionen »En europæisk strategi for centrale støtteteknologier En bro til vækst og job« (COM(2012) 341 final af 26. juni 2012).

⁽⁶¹⁾ OECD Frascati Manual 2015, OECD: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development, som ændret eller erstattet.

81. Den maksimale støtteintensitet, der som udgangspunkt finder anvendelse på støtteberettigede FoUoI-foranstaltninger, er fastsat i bilag II ⁽⁶²⁾. Medmindre andet er fastsat i disse rammebestemmelser, tager Kommissionen i sin vurdering af kategorierne af anmeldelsespligtige foranstaltninger hensyn til alle de støtteintensiteter, der gælder for FoUoI-foranstaltninger i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning.
82. Ved statsstøtte til et projekt, der gennemføres i samarbejde mellem forskningsinstitutioner og virksomheder, må kombinationen af direkte offentlig støtte og bidrag, såfremt disse udgør statsstøtte, fra forskningsinstitutioner til samme projekt ikke overstige de gældende støtteintensiteter for hver støttemodtager.

3.2.3.1.2. Tilbagebetalingspligtige forskud

83. Hvis en medlemsstat yder et tilbagebetalingspligtigt forskud, der udgør statsstøtte efter traktatens artikel 107, stk. 1, finder reglerne i dette afsnit anvendelse.
84. Hvis en medlemsstat på grundlag af en velbegrunder metode, som er baseret på tilstrækkelige verificerbare data, kan dokumentere, at det er muligt at udregne et tilbagebetalingspligtigt forskuds bruttosubventionsækvivalent, kan den anmelde en støtteordning og den dertil knyttede metode til Kommissionen. Hvis Kommissionen accepterer metoden og erklærer ordningen forenelig, kan støtten tildeles på grundlag af bruttosubventionsækvivalenten for det tilbagebetalingspligtige forskud med op til de støtteintensiteter, der er angivet i bilag II.
85. I alle andre tilfælde udtrykkes det tilbagebetalingspligtige forskud i procent af de støtteberettigede omkostninger, og det kan overstige de maksimale støtteintensiteter med 10 procentpoint, hvis følgende betingelser er opfyldt:
- (a) i tilfælde af et vellykket resultat skal det indgå i foranstaltningen, at forskuddet tilbagebetales med en rentesats, der ikke er lavere end den kalkulationsrente, der følger af Kommissionens meddelelse om revision af metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten ⁽⁶³⁾
 - (b) i tilfælde af, at projektets resultater overgår definitionen på et vellykket resultat, bør den pågældende medlemsstat kræve betalinger ud over tilbagebetalingen af forskudsbeløbet, herunder renter i henhold til kalkulationsrenten
 - (c) i tilfælde af, at projektet mislykkes, skal forskuddet ikke tilbagebetales fuldt ud. I tilfælde af, at projektet har delvis succes, skal tilbagebetalingen være proportional med den opnåede grad af succes.
86. For at Kommissionen kan vurdere støtteforanstaltningen, skal denne omfatte nærmere bestemmelser om tilbagebetaling i tilfælde af et vellykket resultat, ligesom det på grundlag af en rimelig og forsigtig hypotese skal være klart defineret, hvad der betragtes som et vellykket resultat.

3.2.3.1.3. Skattemæssige foranstaltninger

87. I det omfang den udgør statsstøtte, kan støtteintensiteten af en skattemæssig foranstaltning enten beregnes på basis af individuelle projekter eller, på virksomhedsniveau, som forholdet mellem den samlede skattelettelse og summen af alle støtteberettigede FoUoI-omkostninger i en periode på højst tre på hinanden følgende regnskabsår. Anvendes sidstnævnte beregningsmetode, kan den skattemæssige foranstaltning finde anvendelse på alle støtteberettigede aktiviteter, men den må ikke overstige grænsen for støtteintensitet for eksperimentel udvikling ⁽⁶⁴⁾.

⁽⁶²⁾ Med forbehold af specifikke bestemmelser, der finder anvendelse på støtte til forskning og udvikling i landbrugs- og fiskerisektoren, jf. bestemmelserne i en gruppefritagelsesforordning.

⁽⁶³⁾ Meddelelse fra Kommissionen om revision af metoden for fastsættelse af referencesatsen og kalkulationsrenten (EUT C 14 af 19.1.2008, s. 6).

⁽⁶⁴⁾ Omvendt må de relevante støtteintensiteter ikke overskrides ved skattemæssige foranstaltninger, der sonder mellem forskellige FoU-kategorier.

3.2.3.1.4. Kumulering af støtte

88. Der kan tildeles støtte samtidigt under flere støtteordninger, eller støtten kan kumuleres med ad hoc-støtte, hvis det samlede statsstøttebeløb til en aktivitet eller et projekt ikke overskrider de støttelofter, som er fastsat i disse rammebestemmelser. Som nævnt i punkt 10 udgør EU-finansiering, som forvaltes centralt af EU-institutioner, EU-agenturer, EU-kontorer, EU-fællesforetagender eller andre EU-organer, og som ikke direkte eller indirekte er underlagt medlemsstatens kontrol, ikke statsstøtte og bør ikke tages i betragtning. Hvis EU-finansiering kombineres med statsstøtte, må den samlede offentlige finansiering, der ydes i forbindelse med de samme støtteberettigede omkostninger, imidlertid ikke overstige den mest gunstige maksimale finansieringssats, som er fastsat i de relevante EU-retlige regler.
89. Afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer, der medfinansieres af EU-midler, EU-agenturer, EU-fællesforetagender eller andre EU-organer, kan modtage offentlige støtte på op til 100 % af de støtteberettigede investeringsomkostninger, forudsat at der på grundlag af en pålidelig vurdering af finansieringsgab foreligger dokumentation for det samlede nødvendige beløb i offentlig finansiering (dvs. statsstøtte og andre offentlige finansieringskilder) for at sikre, at det samlede beløb i offentlig finansiering ikke fører til overkompensation ⁽⁶⁵⁾.
90. Når udgifter, som er berettiget til FoUoI-støtte, også er helt eller delvis berettiget til støtte til andre formål, er den overlappende del underlagt det mest fordelagtige loft i henhold til de relevante regler.
91. FoUoI-støtte kan ikke kumuleres med de minimis-støtte til samme støtteberettigede omkostninger, hvis dette resulterer i en støtteintensitet, der overstiger det niveau, der er tilladt i disse rammebestemmelser.

3.2.3.2. Supplerende betingelser for individuel støtte

92. For anmeldelsespligtig individuel støtte er det for at sikre proportionalitet ikke tilstrækkeligt blot at overholde de foruddefinerede maksimale støtteintensiteter.
93. Som en generel regel og for at fastslå, om støtten er proportional, kontrollerer Kommissionen, at støttebeløbet ikke overstiger det minimum, der er nødvendigt for, at det pågældende projekt er tilstrækkelig rentabelt, f.eks. ved at gøre det muligt at opnå et internt afkast, der svarer til det branche- eller virksomhedsspecifikke benchmark eller kritiske afkast. Støttemodtagerens normale krav til afkast i andre FoUoI-projekter, dens kapitalomkostninger eller de afkast, der generelt observeres i branchen, kan også anvendes til formålet. Alle de relevante forventede omkostninger og fordele i projektets levetid skal medregnes, herunder de omkostninger og indtægter, der er resultat af FoUoI-aktiviteter.
94. Hvis det for eksempel i virksomhedens interne dokumenter fremgår, at en støttemodtager står over for et klart valg mellem enten at gennemføre et støttet projekt eller et andet projekt uden støtte, vil støtten kun blive anset for at være begrænset til det nødvendige minimum, hvis beløbet ikke overstiger de nettomeromkostninger, der er forbundet med at gennemføre de pågældende aktiviteter, sammenlignet med det kontrafaktiske projekt, der ville være blevet iværksat uden støtte. For at bestemme nettomeromkostningerne sammenligner Kommissionen den forventede nettoresultatvurdering af investeringen for det støttemodtagende projekt med det kontrafaktiske projekt, under hensyntagen til sandsynligheden for de forskellige forretningsscenarier ⁽⁶⁶⁾.
95. Hvis der ydes støtte til FoU-projekter eller til etablering eller opgradering af forskningsinfrastrukturer eller etablering eller opgradering af afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer, og Kommissionen på grundlag af metoden i punkt 93 og 94 kan fastslå, at støtten er begrænset til det absolut nødvendige minimum, kan det tillades at yde en højere maksimal støtteintensitet end den, der er fastlagt i bilag II, og den kan nå de niveauer, der er fastsat i nedenstående tabel:

⁽⁶⁵⁾ Som sikkerhedsforanstaltning kan der indføres en ny tilbagebetalingsmekanisme

⁽⁶⁶⁾ I tilfælde af, at støtten blot gør det muligt at fremskynde projektets afslutning, skal sammenligningen afspejle de tidsmæssige forskelle, for så vidt angår pengestrømme og senere adgang til markedet.

	Små virksomheder	Mellemstore virksomheder	Store virksomheder
Støtte til FoU-projekter			
Grundforskning	100 %	100 %	100 %
Anvendt forskning	80 %	70 %	60 %
— forudsætter et reelt samarbejde mellem virksomheder (for store virksomheder skal samarbejdet være grænseoverskridende eller involvere mindst én SMV) eller mellem en virksomhed og en forskningsinstitution eller	90 %	80 %	70 %
— forudsætter en omfattende formidling af resultaterne, eller			
— forudsætter, at FoU-projektet gennemføres i støtteberettigede områder, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra a), eller	90 % eller 85 %	80 % eller 75 %	70 % eller 65 %
— forudsætter, at FoU-projektet gennemføres i støtteberettigede områder, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c)			
Støtte til opførelse eller opgradering af forskningsinfrastrukturer	60 %		
— forudsætter offentlig finansiering fra mindst to medlemsstater, eller	70 %		
— for forskningsinfrastrukturer, der evalueres og udvælges på EU-plan			
Støtte til etablering eller opgradering af afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer	55 %	45 %	35 %
— forudsætter offentlig finansiering fra mindst to medlemsstater eller	65 %	55 %	45 %
— for afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer, der evalueres og udvælges på EU-plan (samfinansiering eller »seal of excellence«) og/eller			
— forudsætter, at afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturen primært leverer tjenester til SMV'er (afsætter mindst 80 % af sin kapacitet til formålet)	70 % (65+5) eller 60 % (55+5)	60 % (55+5) eller 50 % (45+5)	50 % (45+5) eller 40 % (35+5)

96. For at godtgøre, at støtten er begrænset til det nødvendige minimum, skal medlemsstaterne redegøre for, hvordan de er nået frem til støttebeløbet. Dokumentation for og beregning af, om støtten står i et rimeligt forhold til formålet, kan også baseres på beregninger til vurdering af støttens tilskyndelsesvirkning. Hvis det identificerede behov for støtte primært skyldes problemer med at tiltrække lånefinansiering fra markedet og ikke manglende rentabilitet, kan en særlig velegnet metode til at sikre, at støtten begrænses til det nødvendige minimum, være at yde støtte i form af lån, garantier eller tilbagebetalingspligtige forskud i stedet for at yde støtte, der ikke skal tilbagebetales, som f.eks. tilskud.
97. I tilfælde af mange potentielle kandidater til at udføre den støtteberettigede aktivitet er det mere sandsynligt, at proportionalitetskravet opfyldes, hvis støtten tildeles på grundlag af gennemsigtige, objektive og ikkediskriminerende kriterier.
98. For at hindre faktiske eller potentielle direkte eller indirekte fordrejninger af den internationale handel kan højere støtteintensiteter end dem, der er fastsat i disse rammebestemmelser, godkendes, såfremt konkurrenter uden for Unionen – direkte eller indirekte – inden for de seneste tre år har modtaget eller vil modtage støtte med en tilsvarende intensitet for lignende projekter. Hvis det er sandsynligt, at fordrejninger af den internationale handel vil forekomme efter mere end tre år som følge af den pågældende branches særlige karakteristika, kan referenceperioden dog forlænges tilsvarende. Hvor det er muligt, forelægger den pågældende medlemsstat Kommissionen tilstrækkelige oplysninger til, at denne kan vurdere situationen, herunder behovet for at tage hensyn til tredjelandskonkurrentens konkurrencefordel. Hvis Kommissionen ikke har dokumentation for den tildelte eller påtænkte støtte, kan den også basere sin afgørelse på indicier.

99. Kommissionen kan ved indsamling af bevismateriale gøre brug af sine undersøgelsesbeføjelser ⁽⁶⁷⁾.

3.2.4 Gennemsigtighed

100. Medlemsstaterne offentliggør i Europa-Kommissionens modul for gennemsigtighed ⁽⁶⁸⁾ eller på et centralt statsstøtwebsted på nationalt eller regionalt plan:

- (a) den fulde ordlyd i afgørelsen om at yde individuel støtte eller den godkendte støtteordning og dens gennemførelsesbestemmelser eller et link dertil
- (b) følgende oplysninger i forbindelse med individuel støtte, der ydes ad hoc eller i henhold til en støtteordning, der er godkendt på grundlag af disse rammebestemmelser, og som overstiger 100 000 EUR:
 - Den enkelte støttemodtagers identitet ⁽⁶⁹⁾
 - Navn
 - Støttemodtagerens identifikator
 - Type af modtagervirksomhed på tidspunktet for tildelingen:
 - SMV
 - Stor virksomhed
 - Region, hvor støttemodtageren er beliggende, på NUTS II-niveau eller derunder
 - Den vigtigste økonomiske sektor, hvor støttemodtageren har sine aktiviteter på NACE-gruppeplan ⁽⁷⁰⁾
 - Støtteelement og – hvis forskellig – støttens nominelle værdi udtrykt som det fulde beløb i national valuta ⁽⁷¹⁾
 - Støtteinstrument ⁽⁷²⁾:
 - Tilskud/rentetilskud/eftergivelse af gæld
 - Lån/tilbagebetalingspligtige forskud/tilbagebetalingspligtige tilskud
 - Garanti
 - Skattefordel eller skattefritagelse
 - Risikofinansiering
 - Andet (angives nærmere)
 - Dato for tildeling og dato for offentliggørelse
 - Målet med støtten
 - Den eller de støtteydende myndigheders identitet

⁽⁶⁷⁾ Jf. artikel 25 i Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT L 248 af 24.9.2015, s. 9).

⁽⁶⁸⁾ »Offentlig søgning i databasen for gennemsigtighed i statsstøtte«, tilgængelig på følgende websted: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public>.

⁽⁶⁹⁾ Med undtagelse af forretningshemmeligheder og andre fortrolige oplysninger i behørigt berettigede tilfælde og med forbehold af Kommissionens godkendelse (meddelelse fra Kommissionen C(2003) 4582 af 1. december 2003 om tavshedspligt i statsstøttebeslutninger (EUT C 297 af 9.12.2003, s. 6)).

⁽⁷⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1893/2006 af 20. december 2006 om oprettelse af den statistiske nomenklatur for økonomiske aktiviteter NACE rev. 2 og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3037/90 og visse EF-forordninger om bestemte statistiske områder (EUT L 393 af 30.12.2006, s. 1).

⁽⁷¹⁾ Bruttosubventionsækvivalent eller, hvis relevant, investeringsbeløbet. Hvad angår driftsstøtte, kan det årlige støttebeløb pr. støttemodtager anføres. For beskatningsordninger kan dette beløb angives ved hjælp af de intervaller, der er anført i punkt 143. Det beløb, der skal offentliggøres, er den højest tilladte skattefordel og ikke det beløb, der fratrækkes hvert år (i forbindelse med eksempelvis en skattegodtgørelse offentliggøres den højest tilladte skattegodtgørelse og ikke det faktiske beløb, som kan afhænge af de skattepligtige indtægter og variere fra år til år).

⁽⁷²⁾ Hvis støtten ydes via flere støtteinstrumenter, skal støttebeløbet anføres pr. instrument.

- Hvor det er relevant, navnet på den bemyndigede enhed og navnene på de udvalgte finansielle formidlere
- Henvisning til støtteforanstaltningen ⁽⁷³⁾

101. Medlemsstaternes skal udforme deres centrale statsstøttewebssteder, jf. punkt 100, på en måde, der giver let adgang til oplysningerne. Oplysningerne skal offentliggøres i et regnearkformat, der ikke er ejendomsretligt beskyttet, og som giver mulighed for at søge i, udtrække og downloade data, og letter offentliggørelsen af data på internettet, f.eks. i CSV- eller XML-format. Offentligheden skal have adgang til webstedet uden begrænsninger, herunder forudgående brugerregistrering.
102. For støtteordninger i form af skattefordele anses betingelserne i punkt 100, litra b), for at være opfyldt, når medlemsstaterne offentliggør de krævede oplysninger om individuelle støttetildelinger i følgende beløbsstrancher (i mio. EUR): [0,1-0,5]; [0,5-1]; [1-2]; [2-5]; [5-10]; [10-30]; [30-60]; [60-100]; [100-250]; og [250 og derover].
103. De i punkt 100, litra b), omhandlede oplysninger offentliggøres senest seks måneder efter den dato, hvor støtten blev tildelt, eller, hvis det drejer sig om støtte i form af skattefordele, senest et år efter udløbet af fristen for indgivelse af skatteangivelsen ⁽⁷⁴⁾. For støtte, der er ulovlig, men efterfølgende er fundet forenelig med det indre marked, skal medlemsstaterne offentliggøre disse oplysninger senest seks måneder efter datoen for Kommissionens afgørelse om, at støtten er forenelig med det indre marked. For at gøre det muligt at håndhæve statsstøttereglerne i henhold til traktaten skal oplysningerne være tilgængelige i mindst 10 år fra den dato, hvor støtten blev tildelt.
104. Kommissionen offentliggør på sit websted links til statsstøttewebsstedet som omhandlet i punkt 101.
- 3.2.5. *Kontrol af, at specifikke negative virkninger af støtte til FoUoI på konkurrencen og samhandelsvilkårene begrænses eller undgås*
- 3.2.5.1 *Generelle betragtninger*
105. Kommissionen udpeger de markeder, der påvirkes af støtten, under hensyntagen til oplysningerne fra medlemsstaterne om de berørte produktmarkeder, dvs. de markeder, der påvirkes af støttemodtagerens adfærdændring. Hvis en specifik innovativ FoUoI-aktivitet kan forbindes med flere fremtidige produktmarkeder, ses der på virkningen af statsstøtte på alle de pågældende markeder. Kommissionen vil ligeledes udpege det berørte geografiske marked, som svarer til det område, hvor virksomhederne på de berørte produktmarkeder er aktive, og hvor konkurrenceforholdene er tilstrækkeligt homogene og klart kan adskilles fra dem på naboområdet.
106. Kommissionen undersøger desuden konkurrencefordrejningerne med udgangspunkt i de forventede virkninger af FoUoI-støtten på konkurrencen mellem virksomheder på de berørte produktmarkeder og geografiske markeder ⁽⁷⁵⁾, som sandsynligvis vil blive negativt påvirket af støtten, også under hensyntagen til oplysningerne fra medlemsstaterne om de berørte konkurrenter, kunder og forbrugere. I den forbindelse kan Kommissionen om nødvendigt også identificere konkurrenceinteraktioner (erstatning, supplerende, herunder også på markeder i foregående/efterfølgende led), hvor der er større sandsynlighed for fordrejninger som følge af en støtteforanstaltning.
107. Støtten gør det typisk muligt for modtageren at få en konkurrencemæssig fordel gennem f.eks. i) lavere produktionsomkostninger eller ii) øget produktionskapacitet eller iii) udvikling af nye produkter. Kommissionen finder, at støtten først har negative konsekvenser for konkurrenterne. Derfor bør Kommissionen starte med at udpege, hvilke af støttemodtagerens faktiske eller potentielle konkurrenter der kan formodes at blive påvirket negativt af støtten.

⁽⁷³⁾ Som fastsat af Kommissionen i forbindelse med den elektroniske procedure, der er omhandlet i punkt 21.

⁽⁷⁴⁾ Hvis der ikke er formelle krav om årlige angivelser, anses den 31. december i det år, støtten blev tildelt, som tildelingsdato i forbindelse med indkodningen.

⁽⁷⁵⁾ Analysen kan omfatte såvel input- som outputmarkederne.

108. Kommissionen har identificeret to hovedårsager til fordrejning af konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne, som forårsages af FoUoI-støtte, nemlig fordrejninger på produktmarkedet og placeringseffekter. Begge former for fordrejning kan føre til ineffektiv allokering, der underminerer det indre markeds økonomiske ydeevne, og til fordelingsproblemer, idet støtten påvirker fordelingen af de økonomiske aktiviteter på tværs af regionerne.
109. For så vidt angår fordrejninger på de berørte produktmarkeder kan statsstøtte til FoUoI påvirke konkurrencen i innovationsprocessen og på de produktmarkeder, hvor resultaterne af FoUoI-aktiviteterne udnyttes.

3.2.5.1.1. Virkninger på produktmarkederne

110. Statsstøtte til FoUoI kan hæmme konkurrencen i innovationsprocesser og på produktmarkederne på tre måder, nemlig ved at fordreje mulighederne for at få adgang til og forlade markederne, ved at fordreje dynamiske investeringsincitamenter og ved at skabe eller opretholde en stærk markedsposition.

(a) *Fordrejning af adgangs- og exit-muligheder*

111. Støtte til FoUoI kan forhindre markedsmekanismerne i at virke korrekt med hensyn til at belønne de mest effektive producenter og presse de mindst effektive til at blive mere effektive, reorganisere sig eller forlade markedet. Dette kan føre til en situation, hvor konkurrenter, der ellers ville være i stand til at blive på markedet, bliver presset ud af det, eller aldrig når at komme ind på markedet på grund af den tildelte støtte. Statsstøtte kan ligeledes forhindre ineffektive virksomheder i at forlade markedet eller sågar hjælpe dem til at komme ind på markedet og vinde markedsandele fra konkurrenter, der ellers er mere effektive. FoUoI-støtte, der ikke er målrettet korrekt, kan derfor fremme ineffektive virksomheder og føre til markedsstrukturer, hvor mange markedsdeltagere langt fra opererer effektivt. I det lange løb kan indgriben i konkurrenceprægede muligheder for at få adgang til og forlade markederne kvæle innovation og bremse produktivitetsforbedringer i en branche.

(b) *Fordrejning af den dynamiske tilskyndelse*

112. Støtte til FoUoI kan fordreje støttemodtagerens konkurrenters dynamiske tilskyndelse til at foretage investeringer. Når en virksomhed modtager støtte, er der generelt større sandsynlighed for, at den opnår succes med FoUoI-aktiviteter og derfor vil få styrket sin markedsposition på de(t) relevante produktmarked(er) fremover. Den styrkede markedsposition kan få førende konkurrenter til at begrænse deres oprindelige investeringsplaner (fortrængningseffekt).

113. Desuden kan støtte få de potentielle støttemodtagere til enten blot at læne sig tilbage eller måske påtage sig større risici. De langsigtede virkninger for branchens præstationer som helhed vil i så fald sandsynligvis være negative. FoUoI-støtte, der ikke er målrettet korrekt, kan derfor fremme ineffektive virksomheder og føre til markedsstrukturer, hvor mange markedsdeltagere langt fra opererer effektivt.

(c) *Skabelse eller bevarelse af en stærk markedsposition*

114. Støtte til FoUoI kan også fordreje konkurrencevilkårene ved at styrke eller opretholde en markedsposition på produktmarkederne. En stærk markedsposition er udtryk for evnen til at påvirke markedspriserne, produktionen, udvalget og kvaliteten af produkter og tjenester og andre konkurrenceparametre over en længere periode til skade for forbrugerne. Selv i de tilfælde, hvor støtten ikke direkte fremmer en stærk markedsposition, kan den alligevel gøre det indirekte, fordi den afholder eksisterende konkurrenter fra at ekspandere, fremprovokerer deres udtræden af markedet eller afholder nye konkurrenter fra at få adgang til markedet.

3.2.5.1.2. Virkninger for samhandel og valg af placering

115. Statsstøtte til FoUoI kan også medføre fordrejninger af konkurrencevilkårene, når den påvirker valget af placering. Der kan opstå konkurrencefordrejning på tværs af medlemsstater, når virksomheder konkurrerer på tværs af grænser eller overvejer forskellige placeringer. Støtte, der tager sigte på flytning af en aktivitet til en anden region inden for det indre marked, fører måske ikke direkte til konkurrencefordrejning på produktmarkedet, men flytter aktiviteter eller investeringer fra en region til en anden.

3.2.5.1.3. Åbenlyst negative konsekvenser

116. I princippet skal en støtteforanstaltning og den sammenhæng, hvori den indgår, analyseres for at finde ud af, i hvilken grad den kan betragtes som konkurrencefordrejende. I nogle situationer vil de negative konsekvenser imidlertid åbenlyst overstige de positive virkninger, hvilket betyder, at støtte ikke kan betragtes som forenelig med det indre marked.
117. I henhold til de almindelige principper, der er nedfældet i traktaterne, kan statsstøtte ikke anses for at være forenelig med det indre marked, hvis støtteforanstaltningen medfører forskelsbehandling i et omfang, som ikke er berettiget netop på grund af støttens karakter af statsstøtte. Som forklaret i afsnit 3.1.3 vil Kommissionen således ikke tillade foranstaltninger, hvor disse eller de betingelser, der knytter sig til dem, uundgåeligt vil føre til en overtrædelse af EU-retten ⁽⁷⁶⁾. Dette gælder i særdeleshed for støtteforanstaltninger, hvor tildeling af støtten forudsætter, at støttemodtageren har sit hovedsæde i den relevante medlemsstat (eller sit vigtigste forretningssted i den medlemsstat) eller bruger nationale produkter eller tjenester, samt hvis støtteforanstaltningerne begrænser støttemodtagerens mulighed for at udnytte FoUoI-resultaterne i andre medlemsstater ⁽⁷⁷⁾.

3.2.5.2 Støtteordninger

118. For at kunne være forenelige med det indre marked må anmeldelsespligtige støtteordninger ikke medføre betydelige fordrejninger af konkurrencevilkårene og samhandelen. Selv hvor sådanne fordrejninger (forudsat at støtten er nødvendig og står i et rimeligt forhold til det fælles mål) kan anses for at være begrænsede på et individuelt plan, kan der på det kumulative plan være tale om betydelige fordrejninger. Sådanne fordrejninger kan f.eks. stamme fra støtte, der negativt påvirker den dynamiske tilskyndelse til at være innovativ. For ordninger, der er målrettet bestemte brancher, kan risikoen for den slags fordrejninger være endnu mere udtalt.
119. Medlemsstaterne skal derfor dokumentere, at eventuelle negative virkninger vil blive begrænset til et minimum, bl.a. i relation til de enkelte projekters størrelse, det individuelle og de kumulative støttebeløb, det forventede antal støttemodtagere samt de støttemodtagende sektors karakteristika, jf. dog punkt 145. Medlemsstaterne kan indsende konsekvensanalyser og efterfølgende evalueringer af tilsvarende tidligere ordninger for at sætte Kommissionen i stand til at vurdere de sandsynlige negative virkninger af anmeldelsespligtige støtteordninger.

3.2.5.3. Supplerende betingelser for individuel støtte

3.2.5.3.1 Fordrejninger på produktmarkederne

120. For at sætte Kommissionen i stand til at identificere og vurdere potentielle fordrejninger af konkurrencen og samhandelen, skal medlemsstaterne for anmeldelsespligtig individuel støtte indgive oplysninger om i) de berørte produktmarkeder, dvs. de markeder, som påvirkes af støttemodtagerens adfærdss ændring, og ii) hvilke konkurrenter, kunder eller forbrugere, der påvirkes.
121. Når Kommissionen vurderer støtteforanstaltningens negative virkninger, koncentrerer den analysen af konkurrencefordrejningen om FoUoI-støttens forventede virkning for konkurrencen mellem virksomheder på de berørte produktmarkeder. Kommissionen lægger større vægt på de risici for konkurrencen og samhandelen, der med udpræget sandsynlighed vil forekomme i den nærmeste fremtid.
122. Hvis en specifik innovativ aktivitet vil kunne forbindes med flere fremtidige produktmarkeder, ses der på virkningen af statsstøtte på alle de berørte markeder. I visse tilfælde handles der med selve resultatet af FoUoI-aktiviteterne, f.eks. i form af intellektuelle ejendomsrettigheder, på teknologimarkeder, f.eks. gennem patentlicenser eller handel. I sådanne tilfælde kan Kommissionen også tage støttens virkning for konkurrencen på teknologimarkederne i betragtning.

⁽⁷⁶⁾ Domstolens dom af 22. marts 1977, Iannelli & Volpi SpA mod Ditta Paolo Meroni, C-74/76, ECLI:EU:C:1977:51.

⁽⁷⁷⁾ Domstolens dom af 10. marts 2005, Laboratoires Fournier SA mod Direction des vérifications nationales et internationales, C-39/04, ECLI:EU:C:2005:161.

123. Kommissionen anvender forskellige kriterier til at vurdere den potentielle konkurrencefordrejning, nemlig fordejning af den dynamiske tilskyndelse, skabelse eller opretholdelse af en stærk markedsposition og bevarelse af ineffektive markedsstrukturer.
- (a) *Fordrejning af den dynamiske tilskyndelse*
124. I sin analyse af den potentielle fordejning af den dynamiske tilskyndelse tager Kommissionen følgende elementer i betragtning:
- (i) *Markedsvæksten*: Jo større vækst, der forventes på markedet i fremtiden, jo mindre sandsynligt er det, at konkurrenternes tilskyndelse påvirkes negativt af støtten, eftersom der fortsat er stor mulighed for at udvikle en rentabel forretning
 - (ii) *Støttebeløbet*: Der er større sandsynlighed for en væsentlig fortrængningseffekt, hvis støtteforanstaltningerne omfatter store beløb. Støttebeløbets størrelse vil primært blive målt i forhold til, hvor stort et beløb de største spillere på markedet har brugt på lignende projekter
 - (iii) *Kort afstand til markedet/støttekategori*: Jo mere støtteforanstaltningen er rettet mod aktiviteter tæt på markedet, jo større er risikoen for fortrængning
 - (iv) *Åben udvælgelsesprocedure*: Kommissionen vil indtage et mere positivt standpunkt, hvis støtten ydes på grundlag af gennemsigtige, objektive og ikkediskriminerende vilkår
 - (v) *Exitbarrierer*: Der er større sandsynlighed for, at konkurrenter bevarer eller måske endda udvider deres investeringsplaner, når der er betragtelige hindringer for at træde ud af innovationsforløbet. Det kan være tilfældet, når mange af konkurrenternes tidligere investeringer er fastlåst i et særligt FoUoI-forløb
 - (vi) *Tilskyndelse til at konkurrere om et fremtidigt marked*: FoUoI-støtte kan medføre, at støttemodtagerens konkurrenter afstår fra at konkurrere om et fremtidigt marked, hvor vinderen får hele markedet, fordi støttens fordele i form af teknologisk forspring, stordriftsfordele, netværkseffekter eller timing begrænser deres muligheder for en vellykket indtrængen på det fremtidige marked
 - (vii) *Produktdifferentiering og konkurrencens intensitet*: Hvis produktinnovation hovedsagelig drejer sig om at udvikle differentierede produkter, f.eks. i forhold til bestemte varemærker, standarder, teknologier eller forbrugergrupper, er der mindre sandsynlighed for, at konkurrenterne påvirkes. Det samme gælder, hvis der er mange aktive konkurrenter på markedet.
- (b) *Skabelse eller bevarelse af en stærk markedsposition*
125. Kommissionen er navnlig betænkelig ved de FoUoI-foranstaltninger, som gør det muligt for støttemodtageren at styrke en markedsposition på eksisterende produktmarkeder eller overføre den til fremtidige produktmarkeder. I forbindelse med en stærk markedsposition vil Kommissionen derfor sandsynligvis ikke have konkurrencemæssige betænkeligheder i sager, hvor den enkelte støttemodtagers markedsandel ikke overstiger 25 %, og på markeder, hvor markedskoncentrationen ikke overstiger 2 000 på Herfindahl-Hirschman-indekset (HHI).
126. Kommissionen tager i sin analyse af en markedsposition følgende elementer i betragtning:
- (i) *Støttemodtagerens markedsposition og markedsstrukturen*: Hvis støttemodtageren allerede har en dominerende stilling på et produktmarked, kan støtteforanstaltningen styrke denne dominans ved yderligere at svække det konkurrencemæssige pres, som konkurrenterne kan lægge på støttemodtageren. Statsstøtteforanstaltninger kan ligeledes have en stor virkning på oligopolistiske markeder, hvor der kun findes få aktive markedsdeltagere
 - (ii) *Hindringer for markedsadgang*: På FoUoI-området kan der være væsentlige hindringer for nye deltagers adgang til markedet. Der kan være tale om retlige hindringer (navnlig i forhold til intellektuelle ejendomsrettigheder), stor- og samdriftsfordele, manglende adgang til netværk og infrastruktur samt andre strategiske hindringer for adgang eller ekspansion
 - (iii) *Købermagt*: En virksomheds markedsstyrke kan også begrænses af købernes stilling på markedet. Tilstedeværelsen af stærke købere kan forhindre, at der opnås en stærk markedsposition, hvis der er sandsynlighed for, at køberne vil søge at bevare tilstrækkelig konkurrence på markedet

- (iv) *Udvælgelsesprocedure*: Kommissionen er betænkelig ved støtteforanstaltninger, som gør det muligt for virksomheder med en stærk markedsposition at påvirke udvælgelsesproceduren, f.eks. ved i forløbet at have ret til at anbefale virksomheder eller ved at have indflydelse på valg af forskningsretninger på en måde, der ubegrundet miskrediterer alternativer.

(c) *Fastholdelse af ineffektive markedsstrukturer*

127. Kommissionen vil i sin analyse af markedsstrukturerne se på, om støtten ydes på markeder med overkapacitet eller til industrier i tilbagegang. I situationer, hvor markedet er i vækst, eller hvor statsstøtten til FoUoI kan forventes at ændre den genelle vækstdynamik eller navnlig omfanget af branchens drivhusgasemissioner (i overensstemmelse med meddelelserne om den europæiske grønne pagt og den europæiske digitale strategi), hovedsagelig som følge af indførelsen af ny teknologi med henblik på f.eks. at opnå dekarbonisering eller digitalisering af produktionen eller begge dele og uden at øge kapaciteten, forventes støtten ikke at skabe konkurrenceproblemer.

3.2.5.3.2 *Placerings effekter*

128. Hvis FoUoI-støtte ydes tæt på markedet, kan den medføre, at nogle områder nyder godt af favorable vilkår for den efterfølgende produktion, især fordi de kan opnå relativt lavere produktionsomkostninger som følge af støtten, eller fordi der gennemføres flere FoUoI-aktiviteter som følge af støtten. Det kan få virksomheder til at flytte til disse områder.
129. Placerings effekter kan også have relevans for forskningsinfrastrukturer og afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer. Hvis støtten primært bruges til at tiltrække en infrastruktur til en given region på en anden regions bekostning, vil den ikke bidrage til at fremme FoUoI-aktiviteter i Unionen.
130. Kommissionen tager i sin analyse af anmeldelsespligtig individuel støtte derfor hensyn til eventuel dokumentation for, at støttemodtageren har overvejet alternative placeringer.
131. På samme måde vil støtte, der blot fører til en ændring i placeringen af FoUoI-aktiviteter inden for det indre marked uden at ændre projektets art, størrelse eller omfang, ikke blive betragtet som forenelig.

3.2.6. *Vurdering af støttens positive og negative virkninger*

132. Kommissionen undersøger, om de konstaterede negative virkninger for konkurrence- og samhandelsvilkårene overstiger den planlagte støttes positive virkninger.

3.2.6.1 *Identificering af de positive virkninger, der skal tages hensyn til*

133. Der er en sammenhæng mellem økonomisk vækst og investering i FoUoI. FoUoI-aktivitet øger produktiviteten og fremmer den økonomiske udvikling. FoUoI er derfor en vigtig faktor for virksomheder i Unionen, når det kommer til at sikre økonomisk udvikling gennem udvikling af nye produkter, teknologier, tjenester eller produktionsprocesser eller begge dele.
134. Investeringer i FoUoI spiller en vigtig rolle for udviklingen af alle sektorer af økonomien, idet de har en stærk forbindelse til produktivitet.
135. Som et først skridt i denne afvejning af støttens virkninger ser Kommissionen derfor nærmere på støttens positive virkninger for den støttede økonomiske aktivitet, idet den tager behørigt hensyn til den FoUoI-aktivitet, der udløses af den pågældende støtteforanstaltning, samt størrelsen og omfanget af det FoUoI-projekt, der fremmes gennem støtteforanstaltningen, og hastigheden hvormed det gennemføres.

136. Kommissionen kan desuden se på, om støtten medfører mere vidtrækkende FoUoI-relaterede positive virkninger. Hvis disse mere vidtrækkende positive virkninger afspejler Unionens politiske målsætninger, der f. eks. er nævnt i meddelelserne om et nyt EFR for forskning og innovation, den europæiske grønne pagt, den europæiske digitale strategi og den nye industristrategi for Europa, stemmer FoUoI-støtten overens med Unionens politikker og kan antages at have sådanne mere vidtrækkende virkninger.
137. Kommissionen anerkender, at der er behov for både private og offentlige investeringer for at støtte og fremskynde FoUoI-aktiviteten inden for kritiske teknologier, som, når de sendes ud på markedet, vil fremme den digitale omstilling af Unionens industri og Unionens omstilling til en nulemissions-/kulfattig økonomi såvel som til en cirkulær og nulforureningsøkonomi, hvor naturkapitalen beskyttes. Kommissionen ser positivt på FoUoI-aktiviteter, som medlemsstaterne støtter i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/852 ⁽⁷⁸⁾, idet denne forordning giver mulighed for at udpege FoUoI-aktiviteter med henblik på udvikling af teknologier, produkter eller andre løsninger til at fremme miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.
138. Medlemsstater, der overvejer at yde statsstøtte til FoUoI, skal definere præcist, hvilket mål de søger at nå, og redegøre for, hvordan foranstaltningen fremmer FoUoI. I tilfælde af foranstaltninger, der samfinansieres af EU's struktur- og investeringsfonde, kan medlemsstaterne basere sig på argumentationen i de relevante operationelle programmer.
139. Kommissionen ser positivt på støtteforanstaltninger, som er en integreret del af et omfattende program eller en omfattende handlingsplan for at stimulere FoUoI-aktiviteter eller intelligente specialiseringsstrategier, og som understøttes af omhyggelige vurderinger af lignende foregående foranstaltninger, der har vist sig effektive.
140. For så vidt angår statsstøtte, der ydes til projekter eller aktiviteter, som enten direkte eller indirekte samfinansieres af Unionen (dvs. af Kommissionen, af dens forvaltningsorganer, af fællesforetagender etableret i medfør af traktatens artikel 185 og 187 eller af et andet gennemførelsesorgan, hvor EU's finansiering ikke direkte eller indirekte kontrolleres af medlemsstaterne), anser Kommissionen det for godtgjort, at der er behov for statslig indgriben.

3.2.6.1.1. Supplerende betragtninger for individuel støtte

141. For at dokumentere, at individuel støtte, som er underlagt anmeldelsespligten (»anmeldelsespligtig individuel støtte«), bidrager til at øge FoUoI-aktiviteterne, kan medlemsstaterne anvende følgende indikatorer sammen med andre kvantitative og kvalitative elementer:
- a) *forøgelse af projektomfang*: forøgelse af de samlede projektkostninger (uden en reduktion støttemodtagerens udgifter sammenlignet med en situation uden støtte); forøgelse af antallet af medarbejdere, der beskæftiger sig med FoUoI-aktiviteter
 - b) *forøgelse af projektets udstrækning*: forøgelse af antallet af forventede projektræsultater; forøgelse af projektets ambitionsniveau påvist ved et større antal involverede parter; forøgelse af grænseoverskridende FoUoI-aktiviteter; større sandsynlighed for et videnskabeligt eller teknologisk gennembrud eller større risiko for fiasko (navnlig i forbindelse med projektets langsigtede karakter og usikkerhed med hensyn til resultater)
 - c) *forøgelse af tempo*: projektets gennemførelse kræver mindre tid i forhold til den tid, det ville kræve at gennemføre det samme projekt uden støtte
 - d) *forøgelse af de samlede udgifter*: forøgelse af støttemodtagerens samlede udgifter til FoUoI i absolutte tal eller som en andel af omsætningen; ændringer i projektbevillingerne (uden en tilsvarende nedgang i bevillingerne til andre projekter).

⁽⁷⁸⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/852 af 18. juni 2020 om fastlæggelse af en ramme til fremme af bæredygtige investeringer og om ændring af forordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198 af 22.6.2020, s. 13).

142. For at kunne konkludere, at støtten bidrager til at øge FoUoI-aktiviteterne i Unionen, vil Kommissionen ikke blot tage hensyn til nettostigningen i de FoUoI-aktiviteter, der udføres af virksomheden, men også støttens bidrag til den overordnede stigning i FoUoI-udgifter i den berørte branche, stigningen i grænseoverskridende FoUoI-aktiviteter i Unionen samt forbedringen af Unionens situation for så vidt angår FoUoI i en international sammenhæng. Der vil blive set positivt på en støtteforanstaltning, hvis den omfatter en efterfølgende evaluering af dens bidrag til den fælles interesse, som gøres offentligt tilgængelig.

3.2.6.2. Afvejning af støttens positive virkninger i forhold til de negative virkninger

143. Til sidst foretager Kommissionen en afvejning af støtteforanstaltningens konstaterede negative virkninger med hensyn til konkurrencefordrejninger og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne (se afsnit 3.2.1-3.2.5) i forhold til den planlagte støttes positive virkninger (se afsnit 3.2.6.1) med hensyn til udviklingen af økonomiske aktiviteter og af Unionens økonomi eller samfund eller begge dele, og den fastslår således kun, at støtteforanstaltningen er forenelig med det indre marked, hvis de positive virkninger opvejer de negative.
144. I de tilfælde, hvor den foreslåede støtteforanstaltning ikke afhjælper et veldefineret markedssvigt på en velegnet og proportional måde, vil de negative fordrejende virkninger typisk opveje foranstaltningens positive virkninger, og Kommissionen vil således være tilbøjelig til at fastslå, at den planlagte støtte er uforenelig med det indre marked.
145. Ved den samlede vurdering kan der for visse kategorier af støtteordninger stilles yderligere krav om efterfølgende evaluering som beskrevet i afsnit 4. I sådanne tilfælde kan Kommissionen begrænse varigheden af ordningerne til fire år eller mindre med mulighed for efterfølgende genanmeldelse af deres forlængelse.

4. Evaluering

146. For yderligere at sikre, at fordrejninger af konkurrencen og samhandelen begrænses, kan Kommissionen kræve, at støtteordninger underkastes en efterfølgende evaluering, jf. punkt 147. Der vil blive gennemført evalueringer af ordninger, hvor muligheden for fordrejning af konkurrencen er særlig høj, dvs. at de kan risikere at begrænse eller fordreje konkurrencen betydeligt, hvis gennemførelsen ikke evalueres i tide.
147. Der kan være behov for efterfølgende evaluering af ordninger med store budgetter eller med nye karakteristika, eller når der forventes betydelige markedsmæssige, teknologiske eller lovgivningsmæssige ændringer. Under alle omstændigheder vil der skulle foretages en evaluering af ordninger med et statsstøttebudget eller udgiftsregnskab på over 150 mio. EUR i et givet år eller 750 mio. EUR over deres samlede varighed, dvs. den samlede varighed af ordningen og eventuelle tidligere ordninger, der dækker et lignende mål og geografisk område, fra den 1. januar 2022. I betragtning af formålet med evalueringen og for at undgå, at medlemsstaterne pålægges en uforholdsmæssig stor byrde, kræves der kun efterfølgende evalueringer for støtteordninger, hvis samlede varighed overstiger tre år regnet fra den 1. januar 2022.
148. Der kan dispenseres fra kravet om efterfølgende evaluering for støtteordninger, der er en umiddelbar efterfølger til en ordning, der omfatter et lignende mål og et tilsvarende geografisk område, såfremt denne har været genstand for en evaluering, der i den forbindelse er fremlagt en endelig evalueringsrapport i overensstemmelse med den af Kommissionen godkendte evalueringsplan, og dette ikke har givet anledning til negative konklusioner. Hvis den endelige evalueringsrapport for en ordning ikke er i overensstemmelse med den godkendte evalueringsplan, skal den suspenderes med øjeblikkelig virkning.
149. Formålet med evalueringen bør være at kontrollere, om de antagelser og betingelser, der ligger til grund for ordningens forenelighed med det indre marked, er opfyldt, navnlig nødvendigheden og effektiviteten af støtteordningen i lyset af dens generelle og specifikke mål. Evalueringen bør også undersøge ordningens indvirkning på konkurrencen og samhandelen.
150. For støtteordninger, der er omfattet af evalueringskravet i punkt 147, skal medlemsstaterne fremsende et udkast til evalueringsplan, som vil udgøre en integreret del af Kommissionens vurdering af ordningen, som følger:
- (a) sammen med støtteordningen, hvis statsstøttebudgettet for ordningen overstiger 150 mio. EUR i et givet år eller 750 mio. EUR i hele dens løbetid

- (b) senest 30 arbejdsdage efter en betydelig ændring, som øger ordningens budget til over 150 mio. EUR i et givet år eller 750 mio. EUR over ordningens samlede varighed
- (c) senest 30 arbejdsdage efter bogføringen i det officielle regnskab af udgifter under ordningen, der overstiger 150 mio. EUR i et givet år.
151. Udkastet til evalueringsplan skal være i overensstemmelse med de fælles metodiske principper, som Kommissionen har fastlagt ⁽⁷⁹⁾. Medlemsstaterne skal offentliggøre den evalueringsplan, som Kommissionen har godkendt.
152. Den efterfølgende evaluering skal foretages af en ekspert, som er uafhængig af den støtteydende myndighed, på grundlag af evalueringsplanen. Hver evaluering skal omfatte mindst én foreløbig og en endelig evalueringsrapport. Medlemsstaterne skal offentliggøre begge rapporter.
153. Den endelige evalueringsrapport skal forelægges Kommissionen i tilstrækkelig god tid til, at den kan vurdere en eventuel forlængelse af støtteordningen, og senest ni måneder, før ordningen udløber. Denne periode kan afkortes for ordninger, hvor evalueringskravet skal opfyldes i de sidste to gennemførelsesår. Den nøjagtige rækkevidde og de nærmere bestemmelser for hver evaluering fastlægges i afgørelsen om godkendelse af støtteordningen. Ved anmeldelsen af enhver efterfølgende støtteforanstaltning med et lignende mål skal det beskrives, hvordan der er taget hensyn til resultaterne af evalueringen.
5. **Rapportering og overvågning**
154. Medlemsstaterne skal indsende årlige rapporter til Kommissionen i overensstemmelse med Rådets forordning (EU) 2015/1589 ⁽⁸⁰⁾ og Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 ⁽⁸¹⁾.
155. Medlemsstaterne skal udfærdige detaljerede fortegnelser over alle støtteforanstaltninger. Disse fortegnelser skal indeholde alle de oplysninger, der er nødvendige for at fastslå, om betingelserne vedrørende støtteberettigede omkostninger og maksimale støtteintensiteter er opfyldt. Disse fortegnelser skal opbevares i ti år fra datoen for støttens tildeling og forelægges Kommissionen på dennes anmodning.
6. **Anvendelse**
156. Kommissionen anvender principperne og retningslinjerne i disse rammebestemmelser ved vurderingen af foreneligheden af al anmeldt FoUol-støtte, som den skal tage stilling til efter den 19. oktober 2022. Ulovlig FoUol-støtte vurderes efter de regler, der var gældende på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet.
157. I henhold til traktatens artikel 108, stk. 1, foreslår Kommissionen, at medlemsstaterne, hvor det er relevant, ændrer deres eksisterende FoUol-støtteordninger for at bringe dem i overensstemmelse med disse rammebestemmelser senest den 6 måneder efter ikrafttrædelsen af disse rammebestemmelser.
158. Medlemsstaterne opfordres til at give deres udtrykkelige, ubetingede samtykke til de egnede foranstaltninger, der er nævnt i punkt 157, senest to måneder efter det tidspunkt, hvor rammebestemmelserne offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*. Modtager Kommissionen ikke noget svar fra medlemsstaterne, vil den antage, at den pågældende medlemsstat ikke kan tilslutte sig de foreslåede foranstaltninger.

⁽⁷⁹⁾ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, »Common methodology for State aid evaluation«, (SWD(2014) 179 final af 28. maj 2014), eller en af dens efterfølgere.

⁽⁸⁰⁾ Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT L 248 af 24.9.2015, s. 9).

⁽⁸¹⁾ Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 af 21. april 2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1).

7. **Revision**

159. Kommissionen kan beslutte at revidere eller ændre disse rammebestemmelser på et hvilket som helst tidspunkt, hvis det skulle vise sig nødvendigt af konkurrencepolitiske årsager eller af hensyn til andre EU-politikker og internationale forpligtelser eller af en anden gyldig grund.

BILAG I

Støtteberettigede omkostninger

Støtte til FoU-projekter	(a) Personaleomkostninger: forskere, teknikere og hjælpepersonale, i det omfang de arbejder på forskningsprojektet. (b) Omkostninger til instrumenter og udstyr, i det omfang og i den periode de anvendes til projektet. Hvis sådanne instrumenter og sådant udstyr ikke anvendes til projektet i hele deres livscyklus, betragtes kun afskrivningsomkostningerne under projektets varighed beregnet på grundlag af god regnskabspraksis som støtteberettigede. (c) Omkostninger til bygninger og jord, i det omfang og i den periode de anvendes til projektet. Hvad angår bygninger, anses kun afskrivningsomkostningerne under projektets varighed beregnet på grundlag af god regnskabspraksis for støtteberettigede. For så vidt angår jord, er omkostningerne ved kommerciel erhvervelse eller de faktiske påløbne kapitalomkostninger støtteberettigede. (d) Omkostninger ved kontraktforskning og køb eller licensering af viden og patenter fra eksterne kilder på armslængdebetingelser samt omkostninger ved konsulentbistand og tilsvarende tjenester, som udelukkende anvendes til projektet (e) Yderligere generalomkostninger, der er direkte knyttet til projektet (f) Andre driftsomkostninger, herunder materialer, forsyninger og lignende produkter, der afholdes i direkte tilknytning til projektet. (g) Særligt i forbindelse med sundhedsrelevante/-relaterede FoU-projekter: ⁽¹⁾ alle de omkostninger, der er nødvendige for FoU-projektet i dets varighed, bl.a. personaleomkostninger, omkostninger til digitalt udstyr og IT-udstyr, til diagnoseværktøjer, til dataindsamlings- og behandlingsværktøjer eller til FoU-tjenester, til prækliniske og kliniske forsøg (forsøgsfase I-IV); fase IV-forsøg er støtteberettigede, forudsat at de skaber yderligere videnskabelige eller teknologiske fremskridt.
Støtte til gennemførlighedsundersøgelser	Omkostninger til undersøgelser.
Støtte til opførelse eller opgradering af forskningsinfrastrukturer	Omkostninger ved investering i immaterielle og materielle aktiver.
Støtte til opførelse eller opgradering af afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur	Omkostninger ved investering i immaterielle og materielle aktiver.
Innovationsstøtte til SMV'er	a) Omkostninger ved udtagning, validering og beskyttelse af patenter og andre immaterielle aktiver b) Omkostninger ved udstationering fra en forsknings- og videnformidlingsinstitution eller en stor virksomhed af højt kvalificeret personale, der skal arbejde med FoUoI i en nyskabt funktion i den støttemodtagende virksomhed og ikke erstatter andet personale. c) Omkostninger ved innovationsrådgivning og supportydelser.
Støtte til proces- og organisationsinnovation	a) Personaleomkostninger, i det omfang de ansatte arbejder på projektet. b) Omkostninger til instrumenter og udstyr, i det omfang og i den periode de anvendes til projektet. Hvis sådanne instrumenter og sådant udstyr ikke anvendes til projektet i hele deres livscyklus, betragtes kun afskrivningsomkostningerne under projektets varighed beregnet på grundlag af god regnskabspraksis som støtteberettigede.

	c) Omkostninger til bygninger og jord, i det omfang og i den periode de anvendes til projektet. Hvad angår bygninger, anses kun afskrivningsomkostningerne under projektets varighed beregnet på grundlag af god regnskabspraksis for støtteberettigede. For så vidt angår jord, er omkostningerne ved kommerciel erhvervelse eller de faktiske påløbne kapitalomkostninger støtteberettigede. d) Omkostninger ved kontraktforskning og køb eller licensering af viden og patenter fra eksterne kilder på armslængdebetingelser samt omkostninger ved konsulentbistand og tilsvarende tjenester, som udelukkende anvendes til projektet. e) Yderligere generalomkostninger, der er direkte knyttet til projektet f) Andre driftsomkostninger, herunder til materialer, forsyninger og lignende produkter, der afholdes i direkte tilknytning til projektet.
Støtte til innovationsklynger	
Investeringsstøtte	Omkostninger ved investering i materielle og immaterielle aktiver.
Driftsstøtte	Personaleomkostninger og administrative omkostninger (inklusive generalomkostninger) i forbindelse med: (a) aktivering af klyngen med henblik på at fremme samarbejde, informationsudveksling og tilrådighedsstillelse eller formidling af specialiserede og tilpassede erhvervsstøttetjenester (b) markedsføring af klyngen med henblik på at øge andelen af nye virksomheder eller organisationer i klyngen og at øge klyngens synlighed (c) forvaltning af klyngens faciliteter og (d) organisering af uddannelsesprogrammer, workshops og konferencer til støtte for vidensdeling og netværk og grænseoverskridende samarbejde.

(¹) Sundhedsrelevant/-relateret forskning omfatter forskning i vacciner, lægemidler, behandlinger, medicinsk apparatur, sygehusudstyr og medicinsk udstyr, desinfektionsmidler samt beskyttelsesdragter og værnemidler såvel som i relevante procesinnovationer med henblik på en effektiv produktion af de krævede produkter.

BILAG II

Maksimale støtteintensiteter

	Små virksomheder	Mellemstore virksomheder	Store virksomheder
Støtte til FoU-projekter			
Grundforskning	100 %	100 %	100 %
Industriel forskning	70 %	60 %	50 %
— forudsætter et reelt samarbejde mellem virksomheder (for store virksomheder skal samarbejdet være grænseoverskridende eller involvere mindst en SMV) eller mellem en virksomhed og en forskningsinstitution eller	80 %	75 %	65 %
— forudsætter en omfattende formidling af resultaterne, eller			
— forudsætter, at FoU-projektet gennemføres i støtteberettigede områder, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), eller	75 % eller 80 %	65 % eller 75 %	55 % eller 65 %
— forudsætter, at FoU-projektet gennemføres i støtteberettigede områder, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra a)			
Ekspérimentel udvikling	45 %	35 %	25 %
— forudsætter et reelt samarbejde mellem virksomheder (for store virksomheder skal samarbejdet være grænseoverskridende eller involvere mindst en SMV) eller mellem en virksomhed og en forskningsinstitution eller	60 %	50 %	40 %
— forudsætter en omfattende formidling af resultaterne, eller			
— forudsætter, at FoU-projektet gennemføres i støtteberettigede områder, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), eller	50 % eller 60 %	40 % eller 50 %	30 % eller 40 %
— forudsætter, at FoU-projektet gennemføres i støtteberettigede områder, som opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra a)			
Støtte til gennemførlighedsundersøgelser	70 %	60 %	50 %
— i støtteberettigede områder, der opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), eller	75 % eller 80 %	65 % eller 75 %	55 % eller 65 %
— i støtteberettigede områder, der opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra a)			
Støtte til opførelse eller opgradering af forskningsinfrastrukturer	50 %	50 %	50 %
— forudsætter offentlig finansiering fra mindst to medlemsstater eller	60 %	60 %	60 %
— for forskningsinfrastrukturer, der evalueres og udvælges på EU-plan			
Støtte til etablering eller opgradering af afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer	45 %	35 %	25 %
— forudsætter offentlig finansiering fra mindst to medlemsstater eller for afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturer, der er evalueret og udvalgt på EU-plan og/eller	55 %	45 %	35 %
— forudsætter, at afprøvnings- og forsøgsinfrastrukturen primært leverer tjenester til SMV'er (afsætter mindst 80 % af sin kapacitet til formålet)	60 % (55 + 5) eller 50 % (45 + 5)	50 % (45 + 5) eller 40 % (35 + 5)	40 % (35 + 5) eller 30 % (25 + 5)

	Små virksomheder	Mellemstore virksomheder	Store virksomheder
Innovationsstøtte til SMV'er	50 %	50 %	-
Støtte til proces- og organisationsinnovation — støtte til store virksomheder forudsætter et reelt samarbejde med mindst én SMV	50 %	50 %	15 %
Støtte til innovationsklynger			
Investeringsstøtte	50 %	50 %	50 %
— i støtteberettigede områder, der opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra c), eller	55 % eller	55 % eller	55 % eller
— i støtteberettigede områder, der opfylder betingelserne i traktatens artikel 107, stk. 3, litra a)	65 %	65 %	65 %
Driftsstøtte	50 %	50 %	50 %